

Motiiivi

5 • 2018 JHL – Julkisten ja hyvinvointialojen liitto

LAKI MUUTTUU

Kuka saa hoitaa ja kasvattaa lapsia?

AIVOVAMMA & TYÖ

Ylämäkeä, alamäkeä

LUE MYÖS

Päätökselle korvaus työsuhteen purusta

Jäsentietosi ovat turvassa

Suomalaiset eivät enää lisäänty

KRISTA SIEGFRIDS

YLPEÄSTI FEMINISTI

Teppo 2018

JHL:n odotettu JÄSENRISTEILY 1.-2.9.2018 Silja Europalla!

Laiva on lastattu JHL:n ammattilaisilla!

Laiva lähtee Helsingin Länsisatamasta klo 18.30 ja palaa Helsinkiin sunnuntaina 2.9. klo 16.00. Reissun aikana on mahdollista käydä Tallinnassa sunnuntaina noin klo 8.00-12.00.

Hinnat ovat per henkilö sen mukaan, kuinka monta hytissä majoittuu. Hinta sis. valitun hytti luokan, ohjelman, buffetillallisen sekä meriaamiaisen.

- 4hh 40 euroa/hlö
- 3hh 51 euroa/hlö
- 2hh 72 euroa/hlö
- 1hh 136 euroa/hlö

Ilmoittadu jäsenristeilylle
matkavekka.fi/jhl

Huom! Risteily on tarkoitettu ainoastaan JHL:n jäsenille!

Tiedustele omalta yhdistykseltäsi mahdollisuutta saada tukea risteilymaksussa. Matkavekka järjestää satamaan kuljetuksia eri paikkakunnilta. Kuljetuksen voi varata lisämaksusta.

Risteilyllä on tarjolla mahdollittoman mahtavaa ohjelmaa JHL:n jäsenille koko risteilyn ajan! Luvassa on muun muassa

JHL talent show

JHL johdon kyselytunti

Vinkkejä jäsenhankintaan

Tee oma Motiivin kansikuva

Vinkkejä työehtosopimukseen

Kurkistus kansainväliseen ay-maailmaan

JHL kouluttaa

Katsaus JHL-maailmaan

Löydä oma ammattialasi!

Lisäksi ohjelmassa on kilpailuja, visailuja, karaokea ja karkeloita sekä yhteistyökumppanien ohjelmaa. Laivan *bilebändi* viihdyttää risteilykansaa iltamyöhään.

Älä jää rannalle, vaan ilmoittaudu mukaan 19.8. mennessä!

Tervetuloa mukaan matkalle!

SISÄLTÖ

20

Tero-Petri Suovanen on kymmenen albumin muusikko.

25

Onko työntekijöiden irtisanominen Suomessa helppoa?

44

Avustettava on usein henkilökohtaisen avustajan työnantaja.

*– Kiinni on ja pysyy!
Kahvat helpottavat
Maria-rouvan arkea.*

08

Miko Aronen ja Veijo Seppälä auttavat vammaisia ja senioreita asumaan kotona pidempään.

PÅ SVENSKA

26

Elevassistenterna uppskattas på språkö.

45

Lena Holmqvists odlingssäsong börjar med penséer och slutar med astrar.

48

Nya lösningar ger bättre arbetshälsa.

SISÄLTÖ

06

Pilvi Hänninen vei työnantajan oikeuteen työsopimuksen purusta.

18

Kurssilla tarjottiin tiivis paketti tietoa työssä jaksamisen tueksi.

22

Aivovamman saanut Vesa Konttila taistelee takaisin työhön.

28

Krista Siegrifds oppi kanta-pään kautta sanomaan ei.

34

JHL huolehtii jäsenten ja henkilöstön ja yksityisyydestä.

36

Pekka Hartikaisella on kuusi käsin vedettävää erikoissahaa.

38

Miksi suomalaiset eivät tee enää lapsia?

45

Lena Holmqvist driver upp 500 blomplantor varje vår.

46

Järjestöt vaativat perhevapaamallin uudistamista.

PALSTAT

25 Raati

36 Minä numeroina

44 Laki

47 Kysy ihmeessä

50 Kolumni

KASVATUKSEN AMMATTILAINEN, LUE AINAKIN NÄMÄ:

KUKA SAA KASVATTAA?

Uusi varhaiskasvatuslaki muuttaa kelpoisuusehtoja. Onko päiväkodeissa enää sijaa lastenhoitajille? **Sivu 14**

SPRÅKLIGA FÖREBILDER

Elevassistenterna är viktiga språkliga modeller för finskspråkiga elever i Björneborgs svenska samskola. **Sivu 26**

MARS, ESIKOULUUN!

Esikoulussa lapsi oppii leikin varjolla uusia taitoja. Myös itsetunto vahvistuu. **Sivu 50**

Valinnanvapaus toisesta näkökulmasta

TULI SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUKSESTA minkäläinen tahansa, se ei ratkaise vanhusten hoidon ongelmia. Kuntien sijasta maakuntien on ratkaistava, miten vanhuksille saadaan ihmisarvoinen vanhuus ja huolehditaan siitä, että osaavia ja inhimillisiä ammattilaisia riittää alalle jatkossakin.

Vanhustyön haasteet johtuvat paljolti ikärakenteestamme. Suomalaiset vanhevat nopeimmin Euroopassa, mikä on sinänsä hyvä asia. Merkitseehän se sitä, että terveydenhoitomme on onnistunut. Kääntöpuolena on se, että meillä on yhä enemmän apua tarvitsevia vanhuksia. Lisäksi hoitajat ikääntyvät samaa

tahtia, mikä aiheuttaa omat haasteensa hoidolle. JHL teetti huhtikuussa lähihoitajille kyselyn, jonka vastaajista yli kolmasosa oli päälle 55-vuotias ja vain vajaa viidesosa alle 40-vuotias. Uusia hoitajia tarvitaan kipeästi!

JHL:n kyselyn tulokset ovat hyvin yhteneväiset alkuvuodesta julkistetun pohjoismaisen vanhustyötutkimuksen tulosten kanssa. Suomi pitää valitettavasti perää siinä, miten työssä viihdytään ja miten raskaaksi se koetaan. JHL:n selvityksen mukaan 65 prosenttia vastaajista kokee työnsä raskaaksi ja lähes yhtä monen, eli 60 prosentin, mielestä työ on pakkotahtista. Hankalia työasentoja tekee 80 prosenttia vastaajista! Ei ihme, että hoitotyössä tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat yleisiä.

Fyysinen puoli on rankkaa, mutta ei henkisellä puolella ole yhtään helpompaa. Vain kolmasosa pitää työmäärää tai työtahtia kohtuullisena. Työmääräänsä voi vaikuttaa vain joka viides. Avoimet vastaukset ovat karua luettavaa. Hoitajat eivät enää jaksaa. Eri-tyisesti kotihoitossa koetaan, että yhtä vanhusta kohti on liian vähän aikaa. Kun hoitettavat ovat lisääntyneiden muistisairauksien ja mielenterveysongelmien vuoksi aiempaa haastavampia, on ymmärrettävää, että moni vaihtaa alaa.

Jotain on siis tehtävä. JHL on jo pitkään puhunut siitä, että hoitajia tarvitaan enemmän. Lisäksi olemme tuoneet esille niitä epäkohtia, joita hoitajat työssään kohtaavat sekä sitä huolta, joka heillä on vanhuksista päivittäin myös työajan jälkeen.

Vuosia on puhuttu siitä, kuinka vanhuksilla on oikeus asua kotonaan ja oma koti on kaikille se paras paikka. Vähemmän on puhuttu siitä, miten moni vanhus pelkää kotonaan ja kokee itsensä siellä yksinäiseksi. Haastammekin päättäjät miettimään valinnanvapautta toisesta näkökulmasta: pitäisikö vanhuksella - taloudellisesta tilanteesta riippumatta - olla vapaus valita halutessaan asuinpaikakseen myös joku muu paikka kuin oma koti?

Päivi Niemi-Laine, puheenjohtaja

196
tuhatta
levikki

MOTIIVI SEURAA

- Edunvalvonta
- Työelämä
- Ammatillisuus
- Jäsenet
- Julkkiset
- Jäsenedut

10-20
tuhatta
kävijää/kk
verkossa

Oikeus voitti!

SUONENJOEN KAUPUNKI purki JHL:läisen pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun **Pilvi Hännisen** työsopimuksen kesäkuussa 2017. Syynä oli työnantajan mukaan luottamuksen menettäminen.

Tapaus sai alkunsa työsuojelutoimikunnan kokouksesta huhtikuussa 2016. Tuossa kokouksessa Hänninen kertoi, että työntekijät kokivat kaupungin silloisen henkilöstöpäällikön kohdelleen heitä epäasiallisesti.

Puheenvuoron seurauksena Hänninen joutuikin yllättäen selvittelyn ja syytösten kohteeksi, ja noin vuotta myöhemmin kaupunki purki hänen työsuhteensa. Hänninen ja hänen ammattiliittonsa JHL eivät voineet hyväksyä työnantajan menettelyä, sillä purku liittyi suoraan Hännisen toimintaan pääluottamusmiehenä.

Kun työsuhteen purku uhattiin viedä käräjille, Suomenjoen kaupunki olikin halukas sopimaan asian. Se maksoi Hänniselle kahden kuukauden irtisanomisajan palkan ja 19 kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen, yhteensä noin 55 000 euroa, työsuhteen perusteettomasta purusta.

LUE Hännisen tarina ja JHL:n lakimiehen **Keijo Tarnasen** kommentit Motiivin verkkolehdestä motiivilehti.fi/lehti/artikkeli/paaluottamusmiehen-piina-paattyi-sopimukseen-ja-kunnon-korvauksiin/

Viime vuonna oli Tilastokeskuksen mukaan 103 lakkoa. Työtaisteluihin osallistui 17 400 henkilöä.

Tulorekisteri voimaan 2019

Uusi tulorekisteri otetaan käyttöön ensi vuoden alussa. Sen ansiosta palkka- ja muiden tulojen tiedot ovat lähes reaaliaikaisia, ja etuuksien yhteensovitus sekä niiden laskeminen ja maksu helpottuvat.

Ensimmäisessä vaiheessa työnantajat ilmoittavat rekisteriin kaikki palkkatiedot. Vuoden 2020 alusta lukien tulorekisteriin ilmoitetaan myös eläke- ja etuustiedot, esimerkiksi työttömyyskorvaukset ja toimeentulotuet.

Tulorekisterin palkkatietoja voivat käyttää Verohallinto, työeläkelaitokset, Eläketurvakeskus, Kansaneläkelaitos sekä Työttömyysvakuutusrahasto. Vuodesta 2020 lähtien myös kunnat saavat tulorekisterin tiedot määrätessään esimerkiksi asiakasmaksuja.

Työstressi lisää masennusriskiä

Joka neljäs Kelan korvaama sairauspäivä johtuu mielenterveysongelmista, kertoo Työterveyslaitos.

Tutkimuksen mukaan työssä koettu stressi lisää masennusriskiä 30–80 prosenttia. Ainakin 55-tuntista työviikkoa tehneiden masennusriski on runsaat kymmenen prosenttia suurempi kuin normaalin työviikon tehneillä.

Mielialahäiriöihin liittyvien sairaalajaksojen riski on noin 20–40 prosenttia korkeampi työntekijöillä kuin ylempillä toimihenkilöillä.

– Työntekijän kokemana työn vaatimusten ja vaikutusmahdollisuuksien välinen epäsuhde nousee esiin vahvana mielenterveyden häiriöiden syynä, sanoo Työterveyslaitoksen tutkimusprofessori **Marianna Virtanen**.

Joka neljäs Kelan korvaama sairauspäivä johtuu mielenterveysongelmista.

50 %

Puolet työkyvyttömyyseläkeläisistä kärsii mielenterveysongelmista.

50 v

Masennuksen jälkeen paluu töihin onnistuu parhaiten alle 50-vuotiailta.

OMNIA

KEHITÄ OSAAMISTASI

Hae nyt ammattilaisille suunnattuihin ammatti- ja erikoisammattitutkintoihimme. Koulutuksissa kehität osaamistasi ja voit hakeutua vaativampiin työtehtäviin.

Meillä voit suorittaa mm.

- Hotellivirkailijan ammattitutkinnon
- Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinnon
- Lähiesimiehen ammattitutkinnon, terveydenhuoltoalan ammattilaisille
- Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon
- Sihteerin ammattitutkinnon (terveydenhuollon osastonsihteerin)
- Päihdetyön ammattitutkinnon.

Koulutuksiimme on jatkuva haku. Jokaiselle oppijalle suunnitellaan yksilöllinen opintopolku, jonka voi suorittaa töiden ohessa.

Hakijan ohjauspalvelut
InfoOmnia auttaa
info@omnia.fi
p. 09 2319 8360

Oulun Energia irtisanoi

Oulun Energia Urakointi Oy on irtisanonut 11 työntekijää. Lisäksi yhtiö lomauttaa kymmenen, neljä heistä toistaiseksi ja kuusi määräajaksi.

Yhtiö perustelee henkilöstön vähentämistä kilpailutilanteella ja voimakkaalla kausivaihtelulla.

– Vähentämistarve olisi voitu hoitaa tehostamalla työaikapankin käyttöä ja siirtämällä vuosilomia talveen, mutta oli kuin seinille olisi puhunut, JHL:n pääluottamusmies **Ari Mäntykenttä** kommentoi yt-neuvottelujen kulkua.

Irtisanotuista kolme on toimihenkilöitä, loput asentajia. JHL:n jäsenistä kenkää sai kuusi.

Oulun Energia Urakointi Oy työllistää 96 työntekijää, joista JHL:n jäseniä on lähes 40. Se kuuluu Oulun kaupungin kokonaan omistamaan Oulun Energia -konserniin. Tytäryhtiön yt-neuvottelut olivat ensimmäiset irtisanomiseen johtaneet yt:t koko konsernissa.

Mediaanipalkat julki

Kuntasektorilla työskentelevien kuukausipalkkaisten säännöllisen työajan mediaaniansio oli Tilastokeskuksen mukaan 2 780 euroa vuonna 2017.

Suurimmat kunta-alan mediaaniansiot olivat johtajilla (4 904 e) ja pienimmät laitoshuoltajilla, ruokapalvelutyöntekijöillä ja siivoojilla (2 075 e).

Valtiosektorilla työskentelevien kokoaikaisen vastaava mediaani oli viime vuonna 3 573 euroa kuukaudessa.

Säännöllisen työajan ansio sisältää perustehtäväkohtaisen palkan lisäksi henkilökohtaiset lisät, työaikalisät, muut säännöllisen työajan lisät ja luontoisedut mutta ei ylityö- ja lomarahoja tai tulospalkkioita.

Mediaani tarkoittaa keskilukua. Jos palkan saajat järjestetään jonoon ansioiden suuruusjärjestyksessä, keskimmäisen palkansaajan palkka on mediaaniansio.

Juttu saattohoidosta pysäytti

Viime Motiivin (4/2018) kiinnostavin juttu oli lukijoiden mielestä saattohoitoa käsitellyt kokonaisuus. Se oli otsikoitu ”Viimeiselle matkalle”.

Jutun päähenkilö oli Länsi-Suomen Diakonialaitoksen saattohoitokodissa työskentelevä Päivi Lehtonen.

– Kuolemaan ei totu, mutta sen hyväksymiseen kasvaa, hän totesi.

Myös julkiskokki Kari Aihisen haastattelu keräsi paljon kiitosta lukijoilta. Näin eräs kirjoitti: ”Keittiön kunkku oli ehdottomasti paras henkilöjuttu. Vastasi hyvin mielikuvaa, joka minulla on Kari Aihisestä. Tulisipa Kape meil-lekin!”

Arpaonni suosi seuraavia: Martti Vaattovaara, Venäjärvenkylä, Heikki Moisio, Jyskä ja Anni Lainkari, Halli.

ANNA PALAUTETTA tästä numerosta 8.6. mennessä: motivilehti.fi/palaute

Viimeiselle matkalle

Lännen Päivi Lehtonen työskentelee Länsi-Suomen diakonialaitoksen saattokodissa Porissa. Siellä kuolema tulee kenellekään yllätyksenä.

Mansen avuliaat asentajat

Vanhus- ja vammaistyötä vasaralla ja porakoneella? Tavallaan, koska Miko Aronen ja Veijo Seppälä tekevät asunnonmuutostöitä, jotka helpottavat kotona asuvien vammaisten ja vanhusten arjen sujumista.

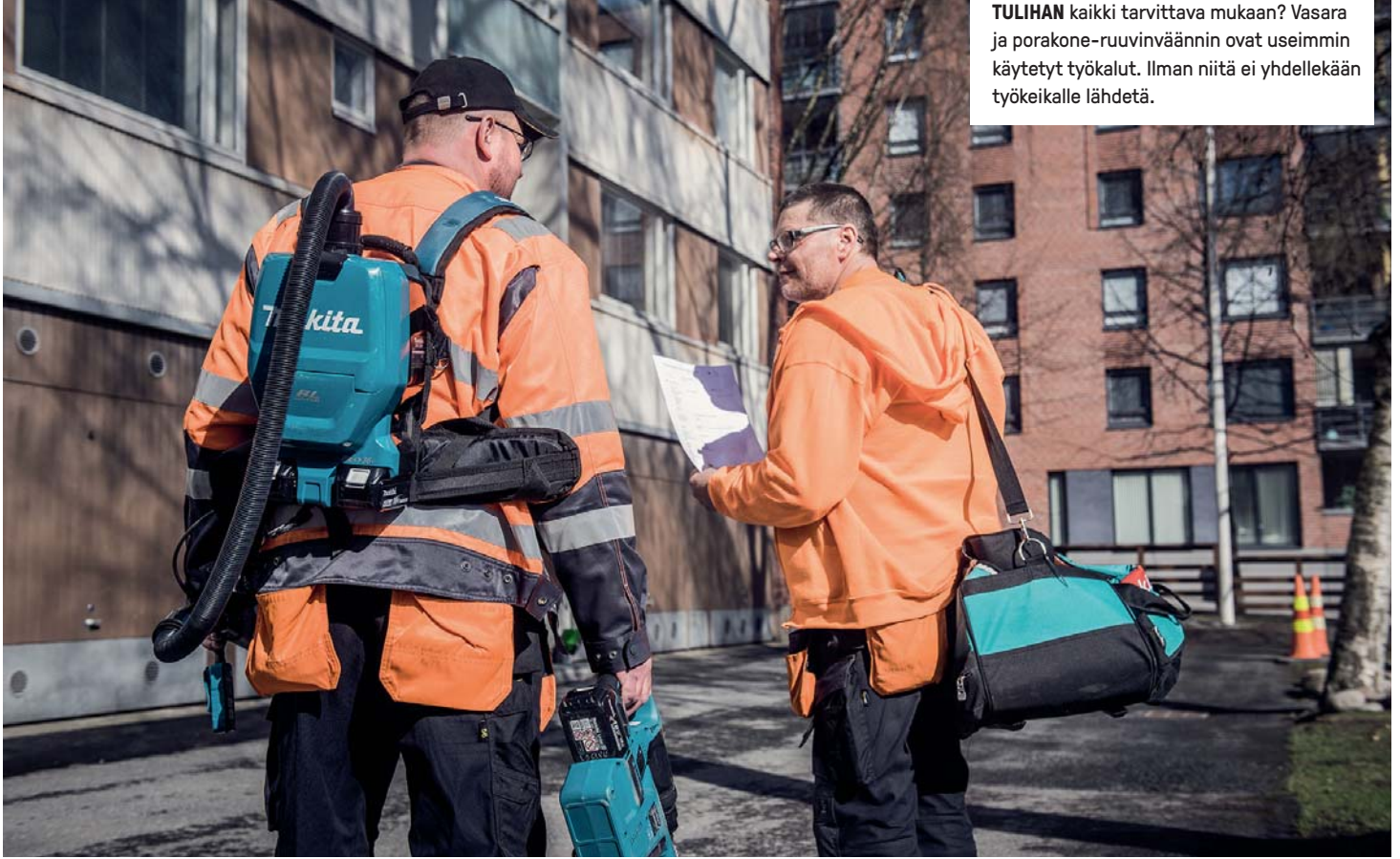

teksti Saija Heinonen kuvat Vesa Tyni

TULIHAN kaikki tarvittava mukaan? Vasara ja porakone-ruuvinväännin ovat useimmin käytetyt työkalut. Ilman niitä ei yhdellekään työkeikalle lähdetä.

Kaksi miestä ja pakettiauto starttaavat Tampereen Nekalasta keskustan suuntaan. **Miko Arosen** ja **Veijo Seppälän** ovat työpäivän aluksi tarkastaneet listoista tälle päivälle suunnitellut työkohteet ja lastanneet tarvittavat työkalut autoon.

Miehet työskentelevät Tampereen Tilapalveluissa asentajina. He tekevät asunnonmuutos- ja kunnostustöitä henkilöille, joille liikkuminen tai muut arjen toimet tuottavat hankaluuksia vamman, sairauden tai korkean iän vuoksi.

Aamun ensimmäinen keikka on kahvojen asennus lonkka-leikkauksesta toipuvan ja rollaattorin avulla liikkuvan rouvan kotona. Lähes 50-vuotiaasta taloa Papintielle ei aikanaan ole rakennettu esteettömäksi.

Kylpyhuoneen oviaukko on kovin kapea, ja rollaattori pitää jättää eteisen puolelle parkkiin. Putkiremontin yhteydessä on kylpyhuoneeseen jouduttu rakentamaan myös kulkua vaikeutava kynnyks. Sen vuoksi ovenpieliin asennetaan nyt kahvat, joiden avulla vessassa käyminen onnistuu turvallisemmin.

Paikka kahvoille ja kahvat paikoilleen

Asennus on sovittu aamuyhdeksiäksi, ja Maria-rouva on pirteänä ottamassa asentajat vastaan heti, kun ovikello pirisee. Ensin mittaillaan kädensijoille sopivaa korkeutta, laitetaan merkit ovenpieliin ja sitten vaan iskuporakone laulamaan.

- Tukikahvojen asennus on yksi tyypillisimmistä muutostöistä, joita teemme, Seppälä kertoo.

Tähän kohteeseen riittää kaksi kahvaa, kumpaankin ovenkarmiin omansa.

- Enimmillään on yhdellä kertaa kiinnitetty lähes 20 apukahvaa, aiempien kymmenen lisäksi. Huonosti liikkuvalla on tärkeää, että niitä on turvallisen tiheässä, Aronen toteaa.

Pora jurnuttaa betoniseinä Seppälän käsissä. Kaakelien alla on kovaakin kovempi betoniseinä, tila on ahdas, eikä

työasentokaan ole paras mahdollinen. Aronen on imurin kanssa valmiina puhdistamaan porauksesta syntyvät pölyt pois.

Mutta ei aikaakaan ja kahvat ovat paikallaan. Vielä testaus: kyllä, juuri haluttuun kohtaan ne tulivat.

Sujuvamman liikkumisen puolesta

Asunnon muutostyöt ovat kunnan erityiseen järjestämisvelvollisuuteen kuuluva tukitoimi. Vaikeavammaisella on subjektiivinen oikeus muutoksiin, kun hän täyttää tietyt vammaispalvelulain ja -asetuksen myöntämiskriteerit. Myös ikäihmiset voivat hakea vammais- palvelulain mukaista korvausta asunnossa tehtäviin muutoksiin.

- Näiden kahva-asennusten lisäksi meille tulee tosi erityyppisiä toimeksiantoja, Seppälä sanoo.

Useimmiten on kyse nimenomaan kulkemista ja liikkumista helpottavista ja turvallisuutta lisäävistä muutoksista. Oviaukkojen levennykset, kynnysten madallukset ja ovi-luiskien asennukset ovat muun muassa juuri sellaisia. Niitä kannattaisi ehkä harkita myös äskeiseen kohteeseen, mikäli rollaattori jää käyttöön pidemmäksi aikaa.

- Tämän työn ansiosta silmä on harjaantunut kiinnittämään ihan eri tavalla huomiota siihen, miten esimerkiksi julkisissa tiloissa pääsee kulkemaan pyörätuolilla.

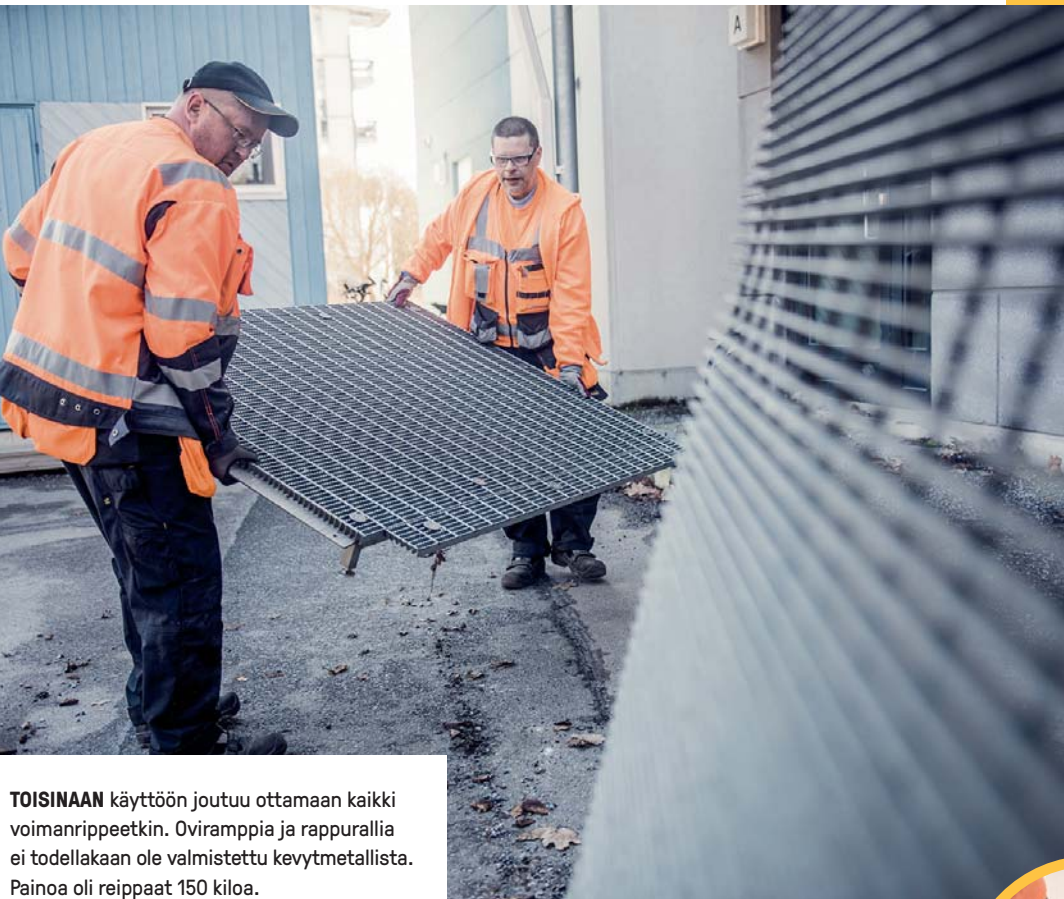
Päivän fyysisin työsuoritus

Papinkadulta seuraava suunta otetaan vajaan kymmenen kilometrin päähän Pukkisaarenkadulle, josta on tullut pyyntö irrottaa kulkuramppi kerrostalon rapun edestä ja kuljettaa se varastoon.

- Meillä ei ole sen tarkempaa tietoa, miksi se otetaan pois. Liekö sen käyttäjä muuttanut pois, arvelee Aronen.

TOISINAAN käyttöön joutuu ottamaan kaikki voimanrippeetkin. Oviramppia ja rappurallia ei todellakaan ole valmistettu kevytmetallista. Painoa oli reippaat 150 kiloa.

- Työssämme törmää aika usein suunnittelun kukkasiin.

Ritiläluiska ja siihen kiinnitetty rappuralli ovat yhteensä ainakin kaksi ja puoli metriä pitkä ja reilut 150 kiloa painava kokonaisuus. Ei ole toivoakaan saada niitä yhtenä kappaleena irrotettua ja nostettua pakettiautoon.

Ruuvinväänin esiin ja ruuvit, mutterit sekä pultit irti. Edelleenkin isoin osa on niin painava, että sen kyytiin kampeamiseksi miesten on otettava käyttöön silkkä raaka voima. Jäljelle jääneet tukipalkit ja pienemmät ritilät ovat sitten jo ihan lasten leikkiä.

- Putsataan vielä ritilän alla olleet isoimmat roskat pois. Huomenna tänne on kuulemma tiedossa pihanpesu, niin ei ihan hirveän tarkkaan tarvitse nuohota tällä kertaa, Seppälä toteaa hikisen urakan päätteeksi.

Kontakteja moneen suuntaan

Teräsrakenteinen kulkuluiska on valmistettu Tilapalvelujen verstaalla, jossa tehdään mittatilauksena iso osa Tampereen ja ympäristön muutostoissa tarvittavista rakenteista ja välineistä.

- Osaamista löytyy niin metalli- kuin puutyöpuolelta, kuvailevat Aronen ja Seppälä

Puuteknisessä yksikössä valmistetaan niin madalletut erikoismitoitettuja pyörätuolikeittiökalusteet kuin vanerirampit. Monesti etenkin keittiön muutostoissa tarvitaan myös putki- ja sähkömiehen apua.

- Meidän yhteistyötahoja ovat myös isännöitsijät, joilta tarvitaan aina lupa ennen työhön ryhtymistä, Aronen kertoo.

Aamupäivä asentajien matkassa

Vammaisten ja ikäihmisten asu- mista helpottavat muutos- ja kunnostustyöt ovat hyvinkin moni- muotoisia. Asiakkaat ja tehtävät vaihtelevat päivittäin. Motiivi- lehti seurasi yhden aamupäivän ajan, mitä tämä tärkeä työ käytän- nössä on.

Kello 8.45

Työpäivä on alkanut seitsemältä. Päivän työlistat on käyty läpi. Vielä nopea osoitteen tarkis- tus ja kohti ensim- mäistä työmaata!

Kello 9.05

Papinkadulla. Mukana on muutama erilainen kahva- malli, joista valitaan kylpy- huoneeseen sopivin. Ensimmäinen mitataan korkeus ja etäi- syys. Yhteensä kaikkiin työ- vaiheisiin menee vajaa tunti.

Kello 10.15

Pakettiauto on tässä työssä välttämätön. Työkalut ja asennustarvikkeet ovat isoja ja painavia. Lisäksi välimatkat kohteesta toiseen voivat olla montakymmentä kilometriä.

Kello 11.30

Pukkisaarenkadun rampin ja ritilän nostossa ja autoon siirrossa oli oletettua isompi homma. Työkohteet jätetään aina siisteiksi, siksi täälläkin lopuksi lakaistaan.

Kello 12.15

Eväät esiin. Nekalan varikolla vietetään ansaittu lounas- tauko. Iltapäivälle on sitten tiedossa jotain ihan muuta. Työpäivä päättyy puoli neljältä.

- Työilmapiiristä ja porukasta on pelkkää hyvää sanottavaa.

Vain jotkut eivät usko puhetta

Asunnon muutostöihin tarvitaan aina viranomaisen päätös.

- Se tulee kaupungin sosiaalipuolelta tai vaikka fysioterapeutilta. Jos kuka tahansa voisi muutosasennuksia pyytää, niin kohta me rakennettaisiin ihmisille uima-altaita, pohtii Aronen naurahtaen.

Seppälä jatkaa, että päätöksen saamisen jälkeen ensimmäinen yhteydenotto pitäisi periaatteessa tulla asiakkaalta, mutta usein järjestys on toinen.

- Kyllä me tosi usein täältäpäin soitellaan perään, että teille olisi nyt tulossa näitä tiettyjä muutosasennuksia. Milloin sopisi?

Joihinkin asennuskohteisiin miehet menevät samanaikaisesti kotisairaanhoidon kanssa, koska asiakas ei pääse tai kykene itse avaamaan ovea. Joskus jopa vartijan kanssa. Monenmoista persoonaa ja asuntoa pääsee tässä työssä näkemään. Ilman hyvää supliikkia ja asennetta ei pärjää.

- On tapauksia, joiden luokse mentäessä tietää valmiiksi, että jätöksiä löytyy niin sängystä kuin housuista.

Miehet vitsailevat, että on kuitenkin vain yksi ryhmä, joka ei puhetta usko.

- Ja niillä on neljä jalkaa.

Yhtä kaikki, asentajien saama palaute monista elämää helpottavista apuvälineistä on poikkeuksetta positiivista.

- Se onkin merkittävä osa työn hyvistä puolista. Hienoa on myös, että yksikään päivä ei ole toisintoa edellisestä ja itse saa hyvin pitkälti päättää töiden suorittamisjärjestyksen, miehet toteavat kuin yhdestä suusta. □

MOLEMMILLA on jo pitkä työkokemus Tampereen kaupungilla. Tampereen Tilapalvelujen kirjoille he siirtyivät vuoden alusta, kun Tilakeskus -liikelaitoksen kiinteistönhoidon palvelutuotanto yhtiöitettiin. Töihin se ei kuulemma ole vaikuttanut.

AMMATTINA

Asumisen muutos- ja kunnostustyöt

KENELLE?

kotona asuville vammaisille ja vanhuksille

TARVE SELVITETÄÄN **sosiaalitoimistossa tai terveydenhuollossa**

MILLOIN VOI HAKEA? **jatkuva hakuaika**

PALJONKO KORVATAAN? **Enimmäismäärässä tulo- ja varallisuusharkinta**

FAKTA

Kunta korvaa vammaispalvelulain 9 §:n mukaan vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän tarvitsee näitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnosta eikä ole jatkuvan laitoshuollon tarpeessa.

Asunnon muutostöitä ovat vakituudessa asunnossa muun muassa kynnysten poistot, tukikahvojen asentamiset, ovien leventäminen ja luiskien rakentaminen. Asunnon muutostöistä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset korvataan hakijalle kokonaan.

Asunnon ulkopuolelle tehtäviä muutostöitä voivat olla esimerkiksi asuintalon sisäänkäynnin yhteyteen tehtävä luiska, kaiteiden asentaminen tai kulkuväylän päällystäminen.

Asunnon muutostöiden tarpeellisuudesta ja välttämättömyydestä pyydetään lausunto toimintaterapeutilta, kuntoutusohjaajalta tai fysioterapeutilta. Tarvittaessa pyydetään lääkärinlausunto.

Ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjausavustushojeita löytyy myös Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) ja kaupunkien ja kuntien nettisivuilta sekä muun muassa THL:n vammaispalvelujen käsikirjasta.

TaskuTurva – vakuutusturva aina mukanasasi

UUSI
TaskuTurva-
sovellus nyt
ladattavissa!

Kun lähdet matkalle, pakkaa Turva mukaan.
Ammattiliittosi tarjoama vakuutusturva ja reissujasi turvaava
matkavakuutuskortti kulkevat mukanasasi uuden TaskuTurva-sovelluksen avulla.
Hyvää matkaa!

Lataa ilmainen TaskuTurva-sovellus Google Play Kaupasta tai App Storesta.
Lue lisää osoitteesta turva.fi/taskuturva

Kuka meidät hoitaa ja kasvattaa?

Varhaiskasvatuslain uudistus on puhuttanut ja kuohuttanut koko päiväkotikenttää kuluneen kevään ajan. Toteutuessaan lailla on suuri vaikutus etenkin lastenhoitajien asemaan ja tulevaisuuteen päivähoidossa.

teksti Ulla Puustinen kuvat Sami Perttilä ja Maarit Eloholma

PÄIVÄKOTI SAANAN
pojanviikareiden
riemulla ei ole rajoja.
Kuvassa edessä Aarre
ja Oliver ja takana
Severi ja Sisu.

Neljä pojanviikaria, Aarre, Oliver, Severi ja Sisu, kirmaavat pitkin helsinkiläisen päiväkotia Saanan käytävää. Nelikko on ihan täpinöissään, sillä kohta alkaa ennakkoon harjoiteltu ja hartaasti odotettu kevätjuhla.

Myös päiväkodin henkilökunta on odottavalla mielellä. Kevätjuhlan lisäksi Saanassa jännitetään eduskunnan käsittelyssä olevan varhaiskasvatuslain kohtaloa. Se nimittäin ratkaisee, kuka on pätevä hoitamaan ja kasvattamaan tulevaisuuden Severit ja Sisut.

Hoitajien määrä puolittuisi

Uuden lain tavoite on nostaa päiväkotien varhaiskasvatuksen laatua kohottamalla henkilöstön koulutustasoa. Niinpä varhaiskasvatuksen henkilökunnasta vähintään kahdella kolmesta tulisi jatkossa olla lastentarhanopettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuus. Tätä nykyä lapsiryhmissä on yleensä kaksi ammatillisen koulutuksen saanutta lastenhoitajaa ja yksi lastentarhanopettaja, joka on valmistunut joko yliopistosta tai ammattikorkeakoulusta (sosionomi AMK).

Käytännössä muutos tarkoittaisi opettajien määrän lisääntymistä lähes 9 000:lla vuoteen 2030 mennessä. Samalla lastenhoitajien vakanssit puolittuisivat nykyisestä.

- Muutos on merkittävä. Lain henkilöstövaikutuksia ei ole riittävästi kartoitettu, eikä se sisällä uskottavaa suunnitelmaa nykyisin alalla työskentelevien lastenhoitajien työllisyyden takaamiseksi, sanoo JHL:n sopimustoimitsija **Minna Pirtti-järvi**.

Opettajaehdokkaat kortilla

Myös päiväkoti Saanan henkilökunta on ihmeissään lakiesityksestä.

- Ihan ensimmäiseksi arveluttaa se, mistä ne kaikki puuttuvat lastentarhanopettajat saadaan. Tämä ala ei ole enää erityisen ”hotti”. On iso vastuu ja pieni palkka, tuumii JHL:läinen lastenhoitaja **Birgitta Kiviniemi**.

Sama huoli on lastentarhanopettaja **Tarja Thacilla**. Hän toimii myös Saanan varajohtajana ja tuntee lastentarhanopettajien rekrytointipulmat käytännössä.

- Olemme vuoden aikana hakeneet kahta vakituista lastentarhanopettajaa, mutta kumpaankaan ei ollut yhtään pätevää hakijaa. Teimme kuten usein ennenkin, eli suostuteltiin talon kaksi kokenutta lastenhoitajaa hoitamaan opettajan tointa vuoden määräajaksi, hän kertoo.

Pula lastentarhanopettajista ei koske vain Saanaa, vaan koko pääkaupunkiseutua. Tälläkin hetkellä Helsingistä, Espoosta ja Vantaalta puuttuu liki 600 pätevää lastentarhanopettajaa, eikä tilanne muuallakaan maassa ole paljon parempi.

JHL:LÄINEN TARJA THACI työskentelee päiväkotia Saanassa lastentarhanopettajana ja varajohtajana. – Esikoululaisten ryhmässä kaksi lastentarhanopettajaa on paikallaan mutta alle 3-vuotiaiden ja 3–5-vuotiaiden ryhmässä nykyinen henkilöstörakenne on toimivin, hän sanoo.

JOS HALUATTE LAATUA, lain täytyy kaatua! Näin vaativat JHL:läiset, jytyläiset, tehyläiset, superiläiset ja talentiläiset varhaiskasvatukseen ammattilaiset Eduskuntalon edessä järjestämässään mielenilmauksessa 25. huhtikuuta.

Ryhmäkokojen pienentäminen on paras laadun tae.

Ministeriön tavoite epärealistinen

JHL on järjestönä kritisoinut lakiehdotusta siitä, että se perustuu virheellisille laskelmille. Vertikal Oy:llä teetetty selvitys paljastaa, että uudistuksen pohjana on käytetty väärää suhdelukua.

– Vuonna 2016 voimaan tulleen lain mukaan yli 3-vuotiaiden ryhmässä voi olla kahdeksan lasta yhtä aikuista kohden, mutta monet kunnat säilyttivät entisen mitoituksen, eli seitsemän lasta yhtä aikuista kohden, huomauttaa Pirttijärvi.

Todellisuudessa suhdeluku on 1:6,5:een. Osittain juuri tästä syystä riittävää määrää yliopistokoulutettuja varhaiskasvatuksen opettajia ei ehdi valmistua ennen siirtymäkauden loppua.

– Opetusministeriön tavoite on epärealistinen, Pirttijärvi sanoo.

Ovi käy kovin tiuhaan

Toistaiseksi hallitus on varannut varhaiskasvatuksen opettajien koulutukseen 28 miljoonaa euroa, mutta sillä saadaan vain tuhat uutta opettajaa.

Kokonaan toinen juttu on, miten kauan teoreettisen koulutuksen saaneet varhaiskasvatuksen kandidaatit viihtyvät päiväkotien arjessa – se kun sisältää paljon päivästä toiseen samanlaisia toistuvia rutiineja, kuten pukemista, riisumista, ruokailuja ja vessakäyntejä.

– Lastenhoitaja- ja sosionomiopiskelijoilla on parempi tuntuma arkeen, sillä opintoihin kuuluu

runsaasti käytännön harjoittelujaksoja päiväkodeissa. Yliopisto-opiskelijoita ei ole aikoihin nähty ainakaan meillä, sanovat Birgitta Kivimäki ja lastenhoitaja Päivi Ojala Saanasta.

Myös Tarja Thaci epäilee uuden polven opettajien viihtymistä ammatissa.

– Oireita siitä on jo nähtävissä. Tullaan suoraan yliopistosta, ollaan puoli vuotta ja todetaan, ettei tämä ollutkaan minun juttu. Ja sitten lähdetään ja vaihdetaan kenties kokonaan alaa, hän kuvailee.

Päiväkodeissa tämä johtaa henkilöstön vaihtumiseen ja uusien perehdyttämiseen.

– Se on rankkaa työyhteisölle mutta ennen muuta aikuisten jatkuva vaihtuminen heijastuu lapsiin, Thaci sanoo.

Pienet ryhmät laadun tae

Entä miten päiväkotia Saanan henkilöstö sitten nostaisi varhaiskasvatuksen tasoa?

– Ryhmäkokojen pienentäminen on paras laadun tae. Siihen uusi laki ei kuitenkaan tuo yhtään parannusta, toteavat Tarja Thaci, Birgitta Kiviniemi ja Päivi Ojala kuin yhdestä suusta.

Laki ei lisää myöskään ryhmässä läsnä olevien aikuisten määrää. Pahimmassa tapauksessa aikuisten määrä saattaa jopa laskea, sillä jo vuonna 2015 voimaan tullut varhaiskasvatuslaki sälytti entistä enemmän suunnittelu-, arviointi- ja muita kirjaimistehtäviä lastentarhanopettajille.

- Myös uusi työehtosopimus lisäsi opettajien suunnitteluajan kahdeksasta prosentista 13:een koko työajasta. Silloin he ovat poissa ryhmästä, eikä tilalla ole sijaista, sanoo Pirttijärvi.

Lastentarhanopettajana Tarja Thaci on huomannut muutoksen käytännössä.

- Aiemmin noin kolmanneksen lapsiryhmäni vasuista (varhaiskasvatussuunnitelmista) laativat hoitajat. Nykyään kaikki vasut ja muut arviot ovat jääneet minulle. Kun sitten valmistelen vanhempien tapaamisia ja teen arviota kunkin lapsen kehittymisestä, joudun tukeutumaan lastenhoitajien havaintoihin, koska en ehdi itse olla riittävästi mukana ryhmässä, hän sanoo.

Kohti hierarkiaa ja kuppikuntia?

Saanassa pelätään, että uuden lain myötä yksi varhaiskasvatuksen vahvuus, moniammatillisuus, heikkenee.

- Kauhuskenaario on se, että työstä tulee nykyistä paljon hierarkkisempaa. Henkilökunta jakautuu koulutuksen perusteella kuppikuntiin ja menetetään joustavan yhteistyön hyödyt, miettivät Thaci, Ojala ja Kiviniemi.

Kolmikko muistuttaa siitä, että pedagogiikka on osa päiväkodin kaikkea toimintaa, eikä se kuulu vain kasvatustieteen kandidaattien toimenkuvaan.

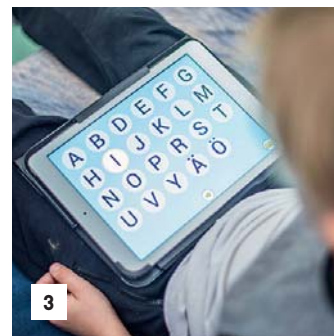
- Toisten huomioimista, ryhmässä toimimista ja muita valmiuksia opitaan joka hetki, ei vain varta vasten lapsille suunnitelluissa toimintatuokioissa. □

Varhaiskasvatuksen lyhyt oppimäärä

Suomi sai ensimmäisen päivähoitolain vuonna 1973. Nykyinen varhaiskasvatustilanne tuli voimaan elokuussa 2015. Pitkälle 2010-luvulle asti päivähoito kuului kunnissa sosiaalitoimen alaisuuteen, nykyisin se on opetus- ja sivistystoimen alla ja vastuuministeriö on opetus- ja kulttuuriministeriö.

1

3

2

4

1 Iso edistysaskel

Subjektiviisesta päivähoito-oikeudesta säädettiin 1985, ja vuodesta 1996 oikeus koski kaikkia alle kouluikäisiä. Ajan myötä termi vaihtui: päivähoitosta tuli varhaiskasvatusta.

2 Takapakkia

Elokuussa 2016 voimaan tullut laki rajasi varhaiskasvatuksen 20 viikkotuntiin, mikäli lapsen vanhemmat eivät käy koko-aikatyössä tai opiskele päätoimisesti.

3 Maksuttomuuskokeilu

20 kuntaa kokeilee 5-vuotiaiden maksutonta varhaiskasvatusta elokuun 2018 alusta lukien. Kokeilun piirissä on lähes 14 000 lasta. He saavat maksutonta varhaiskasvatusta 20 viikkotuntia.

4 Miten muualla?

Päivähoidossa ja esiopetuksessa on maa- ja kulttuurikohtaisia eroja. Ranskassa peräti 97 prosenttia 3-vuotiaista osallistuu esiopetukseen, vaikka se on vapaaehtoista.

243 946

290 e/kk

LASTA VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatukseen osallistui vuonna 2016 kaikkiaan 243 946 lasta. Se on 68 prosenttia 1–6-vuotiaista.

KORKEIN TAKSA

Varhaiskasvatuksen korkein asiakasmaksu/kokopäivälapsi vuonna 2018 oli 290 euroa kuukaudessa.

KOULUTUS

Keinovalikoimat työ-
kyvyn heiketessä!

KENELLE

Henkilöstön
edustajille, luottamus-
miehille ja työsuojelu-
tehtävissä toimiville

KESTO

3 päivää

MILLOIN SEURAAVA

kevällä 2019

ILMOITTAUTUMISET

Jäsenpalvelu 24h:n
kautta

”Ei mennyt kuin Strömsössä”

Mitä tehdä, kun työntekijän sairauspoissaolo on pitkittynyt ja häntä uhkaa irtisanominen? Siitä otettiin selvää JHL:n kurssilla.

teksti ja kuvat Ulla Puustinen

HUS-Logistiikan luottamusmiestä **Esko Alhaista** on jäänyt kaivelemaan työpaikalla sattunut tapaus, jossa kaikki ei mennyt kuin Strömsössä.

- Työntekijä oli sairastellut pitkään. Takana oli työkokeiluja, mutta työhön paluu ei onnistunut ja työnantaja irtisanoi työsuhteen. Luottamusmiehenä mietin, osasinko kääntää joka kiven, jotta työpaikka olisi säilynyt. Siksi tulin, hän perusteli osallistumisestaan Keinovalikoimat työkyvyn heiketessä! -kurssille.

Myös muut kurssilaiset olivat joko luottamusmiehenä tai työsuojeluvaltuutettuja, jotka tarvitsevat tuoretta tietoa niin jäsenistön työssä jaksamisen tueksi kuin kuntoutus- ja eläkevaihtoehtoista.

- Palomiehillä yhtälö vaikeutuu sitä mukaa, kun eläkeikä nousee 65:een. Harva jaksaa sinne asti, ja siksi pitää osata neuvua, mitä vaihtoehtoja on tarjolla, kertoi luottamusmies **Petteri Häyrinen** Pohjois-Savon aluepelastuslaitokselta.

Usein operatiiviseen toimintaan kykenemätön palomies sijoitetaan alan koulutus- ja tarkastustehtäviin. Omalta työpaikaltaan Häyrinen muisti myös toisenlaisen esimerkin: Eräs palomies toimi viimeisinä työvuosinaan liikuntaneuvojana.

Soita perään ja kysy vointia

Kurssi sisälsi muun muassa tiiviin tietopaketin varhaisen tuen ja ennaltaehkäisyn merkityksestä ja

keinoista, työterveyshuollon roolista työkyvyn tukemisessa ja vinkkejä töihin paluun tueksi.

Tuusniemen luottamusmiehen **Paula Matilaisen** yksi oivallus oli, ettei sairastuneen perään soittaminen ole käyttämistä.

- Esimiehiä pitäisi kouluttaa puheeksi ottoon, sillä kynnys soittaa ja kysyä, mitä kuuluu, on aika korkea.

Myös JHL:n työympäristötoimitsija **Anne Ranta** peräänkuulutti kulttuurin muutosta.

- Aiemmin oli kirjoittamaton sääntö, että sairastunut jätettiin yksin, eikä esimies kysellyt perään. Nyt käytäntö on muuttunut, ja on lupa pitää yhteyttä poissaolijaan. Se helpottaa työpaikan tehtävä- ja sijaisjärjestelyjä ja auttaa myös töihin palaajaa, hän totesi.

Opiston ja liiton omien toimitsijoiden ja opettajien lisäksi kurssilla kuultiin ulkopuolisia asiantuntijoita Työterveyslaitokselta, Kelasta ja Kevasta.

- Monet eläkeuudot ja palvelut tunsin jo entuudestaan, mutta paljon tuli myös uutta asiaa. Varmaan sellaistaakin, josta edes esimiehet eivät tiedä, koska lainsäädäntö muuttuu, kiitteli **Jouni Koivisto** alustuksia.

Kevennettyä tai korvaavaa työtä

Huittisten JHL:läisellä luottamusmiehellä ja päiväkodin lastenhoitajalla **Seija Suorannalla**, 63, on omakohtaista kokemusta työkyvyn menetyksestä.

1 TÄYSI TUSINA kurssiin tyytyväisiä luottamusmiehiä ja työsuojeluvaltuutettuja kokoontui yhteispotrettiin JHL-talon aulaan. Kuvasta puuttuu muutama kurssilainen.

KURSSIN VETÄJÄT, eli opettaja Johanna Karatmaa (vas.) ja työympäristötoimitsija Anne Ranta kokosivat monipuolisen paketin työhyvinvoinnista, varhaisen tuen keinosta ja töihin paluun helpottamisesta. Kurssilla käsiteltiin myös uusia eläkelajeja ja toimeentuloa työkyvyn laskiessa.

YPÖYKSIN LUMIKINOKSESSA? Seija Suorannan mielestä luottamusmies tarpoo huonoina päivinä yksinään lumessa, mutta onneksi suurin osa päivistä on hyviä ja luottamusmiehenä toimiminen palkitsevaa.

VANTAALAINEN ESKO ALHAINEN sai kurssilta juuri sitä, mitä toivoikin, eli tuoretta tietoa edunvalvonnan tueksi.

- Sääriluu napsahti kaksi vuotta sitten poikki eikä palautunut ennalleen. Työterveyslääkäri ehdotti osatyökyvyttömyyseläkkeen hakemista, ja oma esimieheni puolsi ja paneutui hakemuksen perusteluihin. Olen oppikirjaesimerkki siitä, miten homma hoitui nopeasti ilman ongelmia.

Viime syksystä asti Suoranta on ollut vuoroviikoin töissä ja vapaalla ja uskoo jatkavansa niin henkilökohtaiseen eläkeikänsä asti.

Myös korvaava tai kevennetty työ on keino helpottaa osatyökykyisen työhön paluuta ja työssä jaksamista. Vantaalla työn tuunaamisesta sopivammaksi on hyviä kokemuksia.

Jos kevennetty työkään ei onnistu, on vaihtoehtona uudelleen sijoitus. Silloin organisaatiosta etsitään henkilön työkyvyille sopiva uusi tehtävä.

- Kirjasto on yksi yleisimpiä uudelleensijoitusten kohteita fyysisestä krempasta kärsiville. Tiedoksi vaan, että työ kirjastossa on kaikkea muuta kuin kevyttä. Siihen kuuluu esimerkiksi hyllyttämistä ja kirjapinojen nostelua, eikä se siksi sovi kaikille, totesi **Sirpa Havukainen**, luottamusmies ja kirjastoammattilainen Joensuusta.

Kannustaviakin malleja Pielisen rannalla on kehitetty. Kymmeniä raskaaseen keittiö- ja muuhun työhön enää kykenemättömiä Joensuun kaupungin työntekijöitä on onnistuneesti sijoitettu vaikeavammaisten asiointiavustajiksi. □

KAIKKI KOULUTUKSET LÖYDÄT
jhl.fi/kurssit

JHL kouluttaa

Kannattaa tutustua jo hyvissä ajoin opiston ensi syksyn kurssitarjontaan. Lue lisää: jhl.fi/kurssit

Hyvän kohtelun edistäminen työpaikalla, 3 pv, 6.- 8.8., JHL-opisto

Kurssi on tarkoitettu työpaikkojen henkilöstön edustajille, eli työsuojeluvaltuutetuille ja -asiamiehille sekä luottamusmiehille. Päivillä käsitellään epäasialliseen kohteluun, häirintään ja syrjintään liittyviä säädöksiä ja annetaan työkaluja työhyvinvoinnin parantamiseksi. Kurssiin sisältyy ennakoitua tehtävää. Haku päättyy 25.6.2018

Ammatilliset opintopäivät

JHL:n ammatilliset opintopäivät kannustavat oman ammattitaidon kehittämiseen. Ne ovat ammatillista täydennyskoulutusta ja rinnastettavissa työnantajan kustantamaan henkilöstökoulutukseen, kun työnantaja osallistuu kustannuksiin maksamalla osallistumismaksun ja antamalla osallistumisaikaa työajaksi. Työnantajan kanssa voi sopia koulutuksen liittämistä osaamisen kehittämissuunnitelmaan.

Ravitsemis- ja puhtausalojen ammatilliset opintopäivät, 2 pv, 8.- 9.8., Kuopio

Kohderyhmä: ravitsemis- ja puhtausalojen ammatilliset, yhdistelmätehtävissä työskentelevät ja aloille opiskelevat jäsenet

Itä-Suomen ja Kaakkois-Suomen alueilta. Haku päättyy 25.6.2018

Sosiaali- ja terveysalan ammatilliset opintopäivät, 2 pv, 12. - 13.9., Rovaniemi

Kohderyhmä: opintopäivät on tarkoitettu ko. alueen sosiaali- ja terveysaloilla työskenteleville ja alan opiskelijoille. Haku päättyy 6.8.2018

Yhdistyksen toimintasuunnitelma työpajoissa, 3 pv, 3.- 5.9., JHL-opisto

Kurssi on avoin yhdistysten toimintasuunnitteluun osallistuville aktiiveille - samasta yhdistyksestä voi osallistua useita. Kurssilla syvennyttään yhdistyksen toiminnan suunnitteluun ja laaditaan luonnos oman yhdistyksen toimintasuunnitelmaksi. Haku päättyy 30.7.2018

Kymmenen albumin muusikko

Turkulainen Tero-Petri Suovanen ei ole kaikkein tunnetuin rockin laulaja-lauluntekijä, mutta omaleimaisuudessaan hän kuuluu arvostettujen artistien kärkijoukkoon.

teksti ja kuva Jukka Sundholm

Muistaahan joku Limonadi Elohopean. Siitä alkoi **Tero-Pekka Suo**vasen musiikkisarka, jossa mennään jo neljännessä soolo-albumissa. Tavallisuudesta poikkeavat poplaulut ovat löytäneet omistautuneen yleisön, joka voi kasvaa, kun Suovanen aloittaa julkaisemisen **Tuula Amberlan** kanssa. Leipätyönään hän työskentelee päihde-ongelmaisten nuorten kanssa.

Miten vaihtoehto-poprockisi syntyy?

- Biisin löytäminen kitaraa rämpyttämällä on jotenkin meditoivaa ja hypnoottista. Usein alkaa päässä soida, varsinkin kävellessä syntyy uusia melodioita. Biisien teko on edelleen aidosti innostavaa ja hauskaa, sen kun joutuu oikeastaan opettelemaan joka kerta uudelleen.

Entä esiintymiset ja uusimmat kuviosi?

- Kahdeksan vuotta sitten pyysin Tuula Amberlaa laulamaan levylleni *Vastarannan valoa* -biisin duettoa. Jotenkin sitten ajauduin onnekaasti hänen säestäjäkseen, ja nyt olemme reilut viisi vuotta tehneet keikkaa eri puolella Suomea. Keikkareissuillamme on ollut puhetta yhteisestä biisistä, ja maaliskuussa se toteutui, kun Tuula Amberla julkaisi sävellykseni ja sanoitukseni *Anna äiti puhaltaa*.

Mistä sinut parhaiten tunnetaan tahi tiedetään?

- Limonadi elohopea -yhtyeen kanssa vierailimme usein Jyrki-ohjelmassa ja soitimme Ruisrockin päälavallakin. Myöhemmin aloitin soolourani Tero-Petri & Korvaamattomat -yhtyeeni kanssa. Kokopitkiä levyjä urallani on julkaistu toistaiseksi kymmenen kappaletta.

Mikä sinulle on musiikissa tärkeää?

- Saada tunnelmaa tai kuva tallennettua musiikkiin. Esimerkiksi omalle soololevylleni tein kymmenen vuotta sitten biisin *Päivän toisella puolella*. Valmiina oli nasakka Danny-henkinen popbiisi, mutta vielä tarvittiin sanoja melodiaa kuljettamaan. Halusin tehdä laulun yövuorolaisten silmin. Hehän näkevät aamuisin pehmeämpää valoa ja huomioidivat esimerkiksi lehdenkantajia, jotka saattavat joskus kuljettaa lehtiä jopa lastenvaunuissa. Tämä viaton, mutta vaaraa tihkuvaa taskuelokuva matkaa yhä keikoilla laulettavana.

Aamulehti kysyi, tekikö tämä turkulaismies vuoden 2017 parhaan suomalaisen poplevyn? Miten vastaat?

- Parantavat sanat on mielestäni yksi parhaita tekemiäni levyjä; henkilökohtainen ennätys tuli saavutettua. Joten miksipä jatkossa vertailemaan muiden aikaansaannoksiin. Rima tulevia omia tekeleitäni varten tuli tuossa nostettua korkealle!

Sanot, että musiikissasi 70-luvun rietas iskelmä saa uuden asun. Vieläkö julistus pitää paikkansa?

- 70-luvun iskelmällä on aina herkkä kohta sydämessäni, vaan luulenpa, että dramaattisesta ja melankolisesta molli-musiikista matkataan aina välillä kohti iloisempia sävyjä. Toki siellä kaipauksen synkissä vesissä pitää käydä välillä uimassa.

Missä sinut voi kohdata?

- Esimerkiksi Helsingin Loosessa minulla oli soolo-keikka toukokuun alussa. Seuraavan kerran minut voi nähdä keikalla Tuula Amberlan kanssa 8.6. Krapin Pajalla Tuusulassa. Katsotaan, mitä uusi single tuo tullessaan, toivottavasti lisää keikkoja. Kesällä on niin mukava matkustaa soittamaan!

Musiikki ja työ. Mitkä ovat niiden yhtymäkohdat?

- Keikoilla saa hetken paistatella parrasvaloissa. Sieltä on sitten hyvä palata leipätöihin nöyränä.

Missä olet työskennellyt?

- Ensin nuorten katkaisuhoidoasemalla, sitten perheiden kanssa ja nyt A-klinikan Turun nuorisotasemalla nuorien kanssa. Teen juuri lopputyötäni siitä, miten kuvataideterapiaa voi käyttää ongelmalaajien hoitoryhmässä.

Mikä sinulle on lauluntekijänä uusin innoite?

- Koska olen hurahtanut kuvataideterapiaan, varmaankin laulun teko maalatusta kuvasta on sel-laista, missä yllättää itsensä. Sanoitusta tehdessä tulee rakentaneeksi oman maailman. Ja entistä selkeämmin olen tajunnut, että laulun pitää kertoa jostain tunnekokemuksesta, jonka haluaa jakaa. Sellaisia lauluja on ihanaa tuoda julki keikoilla. □

TERO-PETRI SUOVANEN
ikä 46 vuotta

KOTIPAikka
Turku

AMMATTI
päihdetyöntekijä

TYÖNANTAJA
A-klinikkasäätiö

PERHE
puoliso ja tytär

Motiivini

MIKÄ KOHTA VIISKYMPPISTÄ ROKKIJÄTKÄÄ YHÄ INSPIROI?

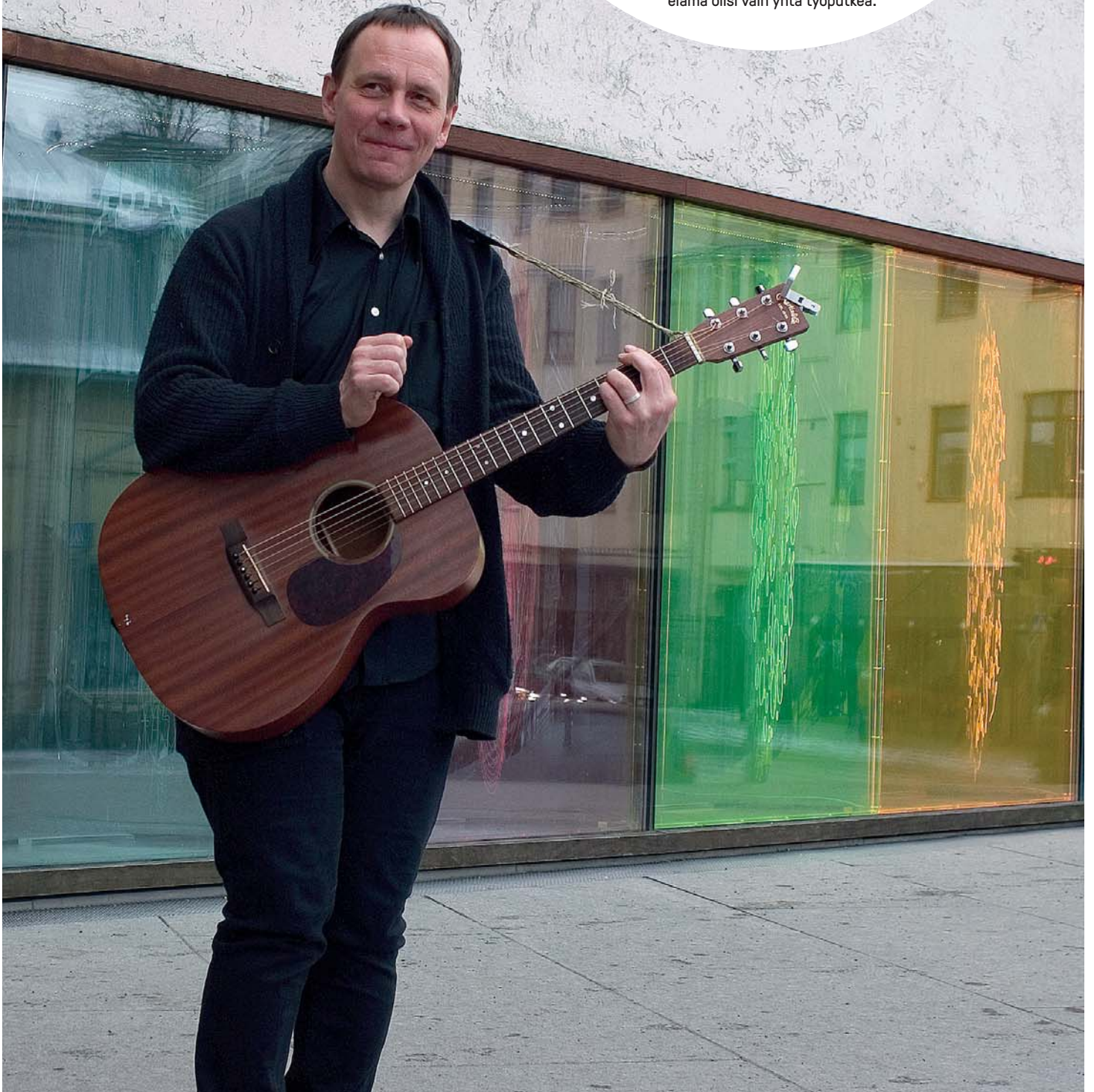
Musiikin teossa saa leikkiä luovan lapsenomaisesti. Sellaista ei ole liikaa arkisessa aikuisten maailmassa.

MIKÄ SAA JATKAMAAN JA JAKSAMAAN PÄIHDEHUOLLOSSA?

Työssä kohottaa se, miten saa nuoret tukemaan toisiaan. On hienoa huomata, miten nuorilla naksattaa joku osanen kohdalleen heidän jutellessaan keskenään.

OLET SOSIAALIKASVATTAJA. MITÄ SEURAAVAKSI?

Viime vuodet olen käynyt Turusta koulussa Porissa. Sosionomin opinnoissa on tärkeää saada muistijälkiä ja tavata uusia ihmisiä, jottei elämä olisi vain yhtä työputkea.

Aivovammapotilaan hidas paluu työhön

Vakavan aivovamman saanut JHL:läinen Vesa Konttila taistelee takaisin työkykyiseksi. Kelan asenne ei ainakaan helpota paluuta työelämään.

teksti ja kuvat Ulla Puustinen

Useimmat muistavat päivän, jolloin heille tapahtui jotain peruuttamatonta - sellaista, joka muutti koko siihenastisen elämän. Vantaalaisen **Vesa Konttilan**, 49, elämä muuttui 14. joulukuuta 2016, mutta hän ei muista siitä päivästä mitään. Ei myöskään edeltävistä päivistä.

- Olen kuulopuheiden varassa. Minulle on kerrottu, että olin jääkiekkoharjoituksissa ja kaaduin toisen pelaajan yli kasvoilleni jäähän. Olin menettänyt tajuntani, ja pelikaverit hälyttivät ambulanssin, hän kertoo.

Matkalla Töölön sairaalaan Konttila palaili tajuihinsa - silloin kaatumisesta oli kulunut noin vartti. Sairaalassa tikattiin haljennut huuli ja otettiin TT-kuva aivoista. Tietokone-tomografiassa ei näkynyt merkkejä verenvuodosta, ja niinpä hänet kotiutettiin vielä samana päivänä.

- Minulla on muistikuva, että istuin aulassa sairaalavaatteissa odottamassa työkaveria noutamaan minut. Jääkiekkovarusteet olivat vieressä jätessäkössä.

Seuraavista päivistä Konttila ei muista mitään.

- Sairauslomaa oli määrätty kaksi päivää. Kun vaimo näki, etten ollut työkunnossa, hän vei minut viikonloppuna Mehiläiseen. Sairauslomaa jatkettiin parilla viikolla.

Pitkä lista oireita

Konttilan sairauskertomuksesta käy ilmi, että kaatumisen jälkeen ilmenneitä fyysisiä ja kognitiivisia oireita tutkittiin ensin työterveyshuollossa ja huhtikuusta 2017 lähtien HUS:n aivovammapoliklinikalla. Lista on pitkä: muisti- ja keskittymisvaikeudet, päänsärky, väsymys, lisääntynyt unen tarve, etäisyyksien arvioinnin vaikeus, ärtyisyys, aloitekyvyttömyys ja kaikkalainen hitaus toiminnassa.

Koska Konttilalla ei ollut aivovammadiagnoosia, yritettiin töihin paluuta osasairauspäivärahan turvin helmikuun alussa 2017, puolitoista kuukautta tapaturman jälkeen. Se epäonnistui.

- Minulla ei ole mitään muistikuvaa koko työkokeilusta, ei tietoa siitä, olenko käynyt töissä vai en. Luultavasti olen puuhannut jotain, mutta en tiedä mitä. Näin jälkikäteen se tuntuu hämmäntävältä ja pelottavalta, hän sanoo.

Konttila on ammatiltaan järjestelmäasiiantuntija, siis tietohallinnon ammattilainen. Ennen tapaturmaa hän toimi palvelinympäristön tietoliikenneasiiantuntijana ja tiimin-

vetäjänä Starassa, Helsingin kaupungin Rakentamispalveluissa.

Työkokeilun loppua kohden kuormitus kasvoi, ja miehen kunto heikkeni. Työt piti lopettaa 22.5.2017.

Neljän lääkärin lausunnot

Toukokuun 2017 lopulle Konttilan diagnoosi oli aivotärähdys, josta toipuminen oli jostain syystä pitkittynyt. Vasta tuolloin hän sai yksityiseltä neurologilta aivovammadiagnoosin ja kehotuksen välttää räsitusta. Sen jälkeen sairauslomaa on jatkettu pätkissä.

Tätä haastattelua tehdään huhtikuun lopussa 2018. Konttilan terveydentila ei ole olennaisesti parantunut ja hän on edelleen sairauslomalla.

Tuorein oman työterveyslääkärin B2-lausunto on päivätty 21.3.2018. Lisäksi Konttilalla on lääkärinlausunnot kahdelta yksityiseltä neurologilta ja Turun yliopistollisen keskus-sairaalan osastonylilääkäriltä. Kaikki todistavat saman: potilaalla on diffuusin aivovamman aiheuttama jälkitila eikä hän ole tällä hetkellä työkykyinen.

Myös marraskuussa 2017 otetussa pään magneettikuvassa on havaittavissa SWI-hypointensiteetti, joka tukee epäilyä merkittävästä aivovammasta.

Käytännössä tuloton

Koska lääketieteellinen näyttö on noinkin vahvaa, voisi luulla, että Kela maksaa sairauspäivärahaa. Ei maksa.

- Sain hylkäävän päätöksen 4. syyskuuta 2017, eikä Kela ole maksanut sen jälkeen senttiäkään. Myös päätöksestä tehdyt oikaisuvaatimukset on hylätty. Olen käytännössä tuloton ja elän vaimon palkalla, Konttila toteaa.

Työnantajaltaan kaupungilta hän sai kv-tessin mukaisesti varsinaisen palkan 60 ensimmäiseltä sairauspäivältä ja sen jälkeen kaksi kolmasosaa 120 kalenteripäivältä.

Kela voi lain mukaan maksaa sairauspäivärahaa enintään 300 päivältä, jonka jälkeen edelleen työkyvyttömyyden voi saada työttömyysetuutta liiton kassalta. Konttilan tapauksessa JHL-työttömyyskassa ei voi auttaa, koska hän on saanut Kelan etuutta vain parilta kuukaudelta.

Kelan tulkinnan mukaan kyseessä on lievä aivovamma ja Konttila on työkykyinen. Toisaalta taas Kela on suostunut maksamaan hänelle neuropsykologisen kuntoutuksen.

VESA KONTTILA sai aivovamman kaaduttuaan jääkiekkoharjoituksissa. Päässä ollut kypärä ja muu suojavarustus ei estänyt loukkaantumista.

NUMEROIN

20 000

AIVOVAMMOJA VUOSITTAIN

Joka päivä lähes 50 suomalaista saa aivovamman, vuosittain noin 20 000.

Se syntyy päähän kohdistuneen ulkoisen syyn, esimerkiksi kaatumisen, seurauksena.

90 %

VALTAOSA LIEVIÄ

Noin 90 prosenttia aivovammoista on lieviä. Arkikielessä niitä nimitetään aivotärähdyksiksi (commotio cerebri).

1 000

VAIKEA AIVOVAMMA

Noin tuhat kaikista aivovammoista on vaikeita ja noin 4 000 keskivaikeita.

7

TYYPILLISET OIREET

Aivovamman jälkeisiä tyypillisiä oireita on seitsemän. Näitä niin sanotun jälkitilan tuntomerkkejä ovat

väsytys

ärtyneisyys

keskittymisvaikeudet

aloitekyvyn heikentyminen

toimintojen suunnittelun vaikeus

toimintojen hitaus

muistivaikeudet.

Lähde: aivovaurio.fi

- *Neuropsykologinen kuntoutus on toipumisen kannalta välttämätöntä. Sen Kela maksaa, mutta ei sairauspäivärahaa.*

- Joka toinen viikko toistuvat käynnit neuropsykologilla ovat majakka. Hänestä on tullut vaimon ja lasten jälkeen elämäni tärkein ihminen, Konttila hymähtää.

Käypä hoito -suositus muuttui

Mistä Kelan tiukentunut sairauspäivärahakäytäntö sitten johtuu? Luultavasti tämän vuoden alussa muuttuneesta aivovamman Käypä hoito -suosituksesta, joka korostaa alkuvaiheen diagnostiikkaa sekä huolellista ja yhdenmukaista tapauksen alkuvaiheen dokumentointia.

Konttila kotiutettiin Töölön sairaalasta vain pari tuntia saapumisesta, jolloin oireiden syyksi epäiltiin lievää aivotärähdystä. Vasta kun oireet ajan ja rasituksen myötä lisääntyivät ja pahenivat, diagnosoiksi vahvistui diffuusi aksonivaurio.

Juuri nyt Konttila on niin pettynyt Kelaan, ettei enää uskalla avata sen lähettämiä kirjeitä.

- Olen luopunut toivosta Kelan päätösten suhteen. En jaksa enkä osaa tapella sen byrokratian kanssa, hän sanoo silmät kyyneltyen.

Myös herkistymisalttius ja ylipäättään tunnereaktioiden hallitsemisen vaikeus ovat aivovamman mukanaan tuomia oireita. Lisäksi yksinkertaisissakin arjen toimissa on puutteita.

- Koska en ole päivätyössä, olen pyrkinyt ottamaan vastuuta tekemällä jotain kotona. Vaikeaksi menee, kun en osaa päättää mikä kansi mihinkin kattilaan kuuluu.

Loppukevennys puuttuu

Tilastollisesti Vesa Konttila kuuluu niihin runsaaseen tuhanteen vuotuisen aivovammapotilaaseen, joilla on pitkittynyt tai pysyvä työkyvyn alenema. Onneksi he ovat selkeä vähemmistö: peräti 90 prosenttia tällin saaneista kuntoutuu ja palaa melko nopeasti normaalielämään.

Konttila ei edes suostu ajattelemaan eläkettä vaan aikoo vakaasti kuntoutua työkykyiseksi.

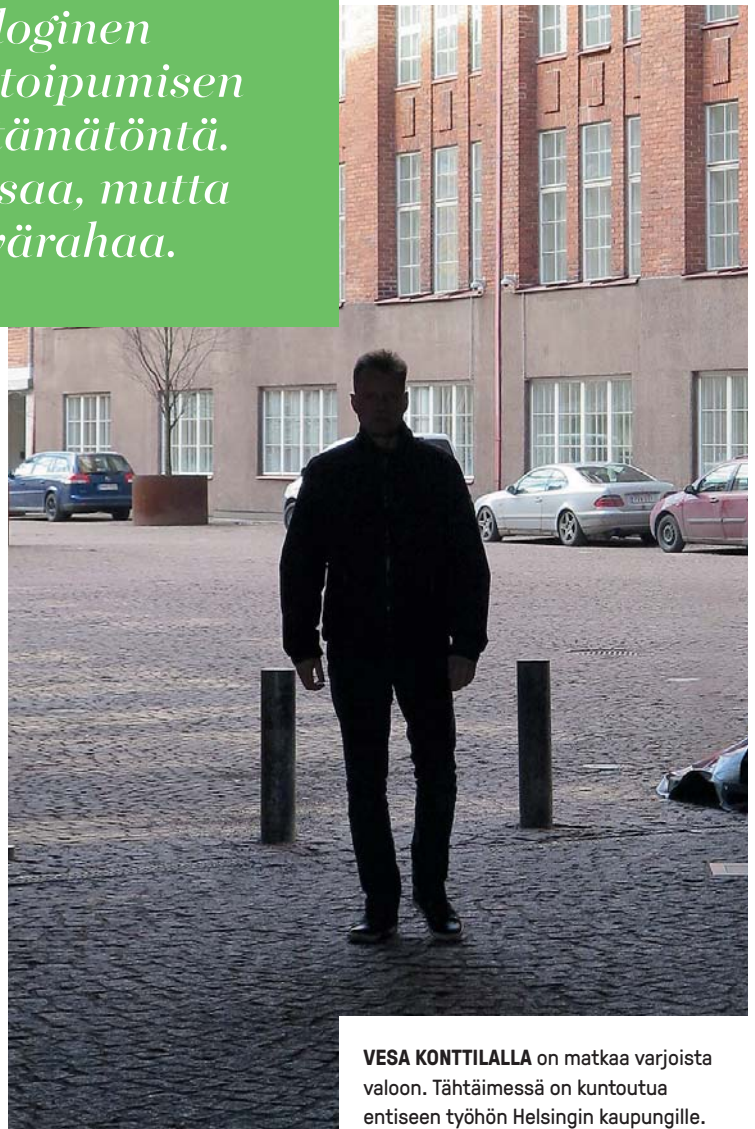
- Toinen työkokeilu on sovittu alkavaksi ensi syyskuussa. Tarkoitus on tehdä 50-prosenttista työpäivää. Eläkeyhtiö Keva tukee kokeilua ja maksaa kuntoutusrahaa, joka korvaa lähes kokonaan toisen puolikkaan palkasta, hän kertoo.

Konttilan käsitystä hyvinvointi-Suomesta aivovamman jälkiselvittely on muuttanut peruuttamattomasti. Vapaa-ajan vakuutus on kattanut aivovamman tutkimus- ja hoitokulut, mutta Kelan tyly asenne häntä ihmetyttää.

- En syytä tapaturmasta muita kuin itseäni. Itse minä veteraanikiekkoa harrastin ja menin jäälle. En odota, että yhteiskunta maksaa asuntolainani, mutta olisin toivonut, että hyvinvointivaltio pitäisi huolen toimeentulosta, kunnes kuntoudun takaisin työhön.

Loppukevennystä tähän juttuun ei tule. Vain Kelalta saatu ilmainen neuvo toimeentulotuen hakua varten:

- Sitä ennen pitäisi kuulemma myydä asunto ja ottaa avioero, koska tukipäättöstä tehdessä huomioidaan omaisuus ja puolison tulot. □

VESA KONTTILALLA on matkaa varjoista valoon. Tähtäimessä on kuntoutua entiseen työhön Helsingin kaupungille.

IHMISAIVOT ovat monimutkainen palapeli. Aivovamman seurauksena taidot voivat taantua ja persoonallisuus muuttua.

RAATI

Pitäisikö irtisanomis- perusteita höllentää?

JUHA SIPILÄN HALLITUS esittää työntekijöiden irtisanomisen helpottamista alle 20 henkilöä työllistävissä yrityksissä. Kyse on nimenomaan henkilöön liittyvien irtisanomisperusteiden höllentämisestä, ei yt-menettelystä.

Onko työntekijöiden irtisanominen Suomessa helppoa vai vaikeaa? Pitäisikö irtisanomista helpottaa etenkin pienissä yrityksissä? Entä millä perusteilla työntekijän irtisanominen on mielestäsi ok? Näitä kysymme JHL:n jäseniltä.

TULEEKO MIELEESI KYSYMYS,
jonka haluat esittää JHL:n jäsenille?
Lähetä se osoitteeseen motiiviraati@jhl.fi

Taina Karjalainen
pääluottamusmies
NURMIJÄRVI

Kunta-alalla työntekijöillä on kotalaisen vahva irtisanomissuoja, mutta yksityisten yritysten irtisanomisperusteita en kovin hyvin tunne. Koska niissä monet työsuhteen ehdot ovat heikommalla tolalla kuin kuntasektorilla, oletan että irtisanominenkin on niissä helpompaa.

Irtisanomisperusteita ei saisi missään nimessä kautta linjan helpottaa. Irtisanomiselle on oltava aina vahvat perusteet.

Edes työhönsä kykenemätöntä en irtisanoisi, vaan ensin on yritettävä löytää korvaava työ, jonka henkilö pystyy hoitamaan. Myöhästymisiin, osaamisen puutteisiin ja tehtävien laiminlyöntiin pitäisi ensin puuttua ohjauksen, opastuksen ja koulutuksen keinoin, eikä heti irtisanomalla.

Anu Rokkanen
maalari
NURMES

Minusta työntekijöiden irtisanominen ei ole liian vaikeaa nytkään, ja siksi irtisanomisen helpottaminen on askel väärään suunaan.

Irtisanomiselle on oltava riittävän raskaat perusteet. Satunnainen myöhästely tai tehtävien laiminlyönti eivät riitä, mutta jos henkilö ei ollenkaan hoida töitään eikä useista kehotuksista huolimatta korjaa tapojaan, voidaan hänet mielestäni irtisanoa.

Myös työnantajan omaisuuden varastaminen tai alkoholin käyttö työaikana voivat olla riittävä peruste irtisanomiselle. Esimiesten pitäisi muutenkin puuttua alkoholinkäytön aiheuttamiin haittoihin nykyistä topakammin, mutta se tuntuu olevan monelle edelleen vaikeaa.

Esa Lahtinen
puutarhatyöntekijä
PORVOO

Mielestäni työntekijän irtisanominen on nykyisinkin kohtuullisen helppoa, joten työsopimuslakia ei ole siltä osin tarvis muuttaa.

Millä perusteella voisin irtisanoa henkilön? Vaikea kysymys, enpä ole tullut aiemmin pohtineeksi!

Työn huono laatu, jatkuva myöhästely ja aikataulujen pettäminen, epäasiallinen käytös muita työyhteisön jäseniä kohtaan – kaikki nämä voisivat tulla kysymykseen, mutta riippuu kuitenkin tapauksesta. Ensin henkilölle on annettava mahdollisuus muuttaa käytöstään, ja jos se ei auta, voi ottaa käyttöön järeämmät keinot.

Inte illa vara udda

Marianne Lehti-Koskinen och Eeva-Maria Mäensivu har hittat sin plats i yrkeslivet på det svenska skolcentrumet i Björneborg.

text och foto Marina Wiik

Björneborgs svenska samskola? Jag har aldrig varit där, säger taxichauffören ursäktande. Privatskolan, som erbjuder utbildning på svenska från dagis till gymnasium, gör inte mycket väsen av sig. Ändå har den varit en livsnerv för svenskspråkiga i Björneborg med omnejd sedan 1892.

I nuläget är antalet elever knappt 300. Majoriteten kommer från enspråkigt finska hem. Personalen har däremot nästan uteslutande finlandssvensk bakgrund.

- Vi är undantagen som bekräftar regeln, säger elevassistenterna **Eeva-Maria Mäensivu** och **Marianne Lehti-Koskinen**.

Kompetens på läroavtal

Mäensivu växte upp i Upplands Väsby utanför Stockholm. Båda föräldrarna var finnar.

- Mamma var hemma med oss barn och lärde sig aldrig svenska. För mig kom språket in i bilden på allvar först på högskolestudiet, där undervisningen gick på två språk i stället för enbart finska.

Mäensivu tillbringade alla skollov hos släkten i Björneborg. Hon hittade också en finsk pojkvän, vilket småningom resulterade i en flytt till andra sidan av Bottniska viken.

Mäensivu jobbade över tio år som exportsekreterare tills kroppen sa ifrån. Innan hon började studera till elevassistent på läroavtal, försäkrade hon sig om att det fanns jobb för henne efter examen.

- Samskolan önskade mig varmt välkommen. Det är inte alldeles lätt att hitta svensktalande personal i Satakunta.

Marianne Lehti-Koskinen är infödd Björneborgare och helt finskspråkig i grunden. Hon har jobbat vid Björneborgs svenska samskola (BSS) sedan 1990.

- Jag fick min första dotter 1986. När jag var redo att återvända till arbetslivet hörde jag att det behövdes personal på barnträdgården. Jag knackade på, anmälde mitt intresse och fick jobbet.

Lehti-Koskinen lärde sig svenska då hon som 18-åring åkte västerut för att jobba.

- När jag tog färjan över till Sverige kunde jag säga vad jag hette och varifrån jag kom. Sedan tog språkkunskaperna slut.

Medvetet föräldraval

BSS ägs av stiftelsen Svenska Kulturfonden i Björneborg. Skolan är inhytt i tre byggnader, som förenas av en

– *Sinsemellan och med andra anställda talar vi alltid svenska.*

KRING 80 PROCENT av barnen i BSS kommer från finskspråkiga hem och språkkunskaperna varierar kraftigt. Nea Enberg (bilden t.v.) går i förskolan.

ELEVASSISTENTERNA Marianne Lehti-Koskinen och Eeva-Maria Mäensivu ser det som en självklarhet att höra till JHL.

– Facket ordnar fortbildning och för vår talan vid behov. Det ger trygghet i vardagen.

underjordisk tunnel. I en av byggnaderna, Mikaelsgården, finns också seniorbostäder.

Mäensivu och Lehti-Koskinen ser kontinuiteten som en styrka, inte minst språkmässigt. En skola på en språkö tampas ändå med vissa specialutmaningar.

– Nivån på svenskkunskaperna varierar väldigt mycket. Vi har elever från Sverige men också sådana som inte har någon annan koppling till språket än oss.

Att sätta barnen i BSS är ett medvetet val, speciellt för helt finskspråkiga föräldrar.

– Kanske tänker föräldrarna att utbildningen på en privatskola har högre kvalitet än genomsnittet. En del kan också ångra att de själva inte lärt sig svenska och vill att deras barn ska undvika samma öde, säger Mäensivu.

För att ge eleverna en fungerande svenska pratar personalen väldigt mycket med dem.

– Jag är så pass gammal att jag varit med om ett och annat. Barnen älskar att lyssna på mina historier från förr och bidrar ofta med klipska kommentarer, säger Marianne Lehti-Koskinen.

På eftis har barnen också möjlighet till läxhjälp. Sinsemellan pratar eleverna övervägande finska, men med personalen är det svenska som gäller.

– Ibland låtsas vi inte förstå något barnen säger på finska, men då de blir äldre fungerar det inte. En del påpekar trotsigt att de har all rätt att prata finska eftersom de bor i Finland.

Överlag tycker hon att barnen är uppstudsigare nu än tidigare. Dessutom tenderar föräldrarna att vara mer kompisar än auktoriteter för sina barn.

– Det daltas lite för mycket med barnen nuförtiden. Ibland måste vuxna sätta ner foten och visa att de bestämmer.

Ingen strikt hierarki

Både Mäensivu och Lehti-Koskinen känner sig uppskattade av skolans övriga personal.

– Jag har hört att hierarkierna i vissa kommunala skolor är väldigt strikta, men här frågar lärarna ofta efter våra åsikter och uppmanar barnen att lyssna på vad vi säger, berättar Mäensivu.

Hon gillar att arbetsuppgifterna kan bestå av allt från att ha diktamen till läxhjälp och inredning av kartonger för självgjordanallar.

– Ibland har läraren inte funderat ut arbetsuppgifter till mig och då känns det som om min arbetstid inte används effektivt. Det är kanske den största nackdelen med jobbet.

En klar fördel är att skolan hjälper till att hålla kunskaperna, inte minst i svenska, ajour. Lehti-Koskinen kompletterar listan med trevliga arbetskompisar och härliga barn samt långa semestrar.

– Jag har sommarestis ett par veckor i juni. Sedan räcker semestern och jag behöver inte vara permitterad alls.

Som nackdelar nämner hon hög ljudnivå och relativt låg lön. Mäensivu efterfrågar dessutom tydligare anvisningar om vad som ingår i jobbet.

– Vad får vi och vad får vi inte göra? Har jag till exempel rätt att få extra ersättning för att jag är diabetesskötare för ett barn under måltiderna? Praxis varierar från skola till skola. □

Tytöt jyrää

Euroviisuvuotta seurannut työuupumus opetti Krista Siegridsille, mitä sana ei tarkoittaa. Nyt hän luottaa kroppaansa, joka kertoo nopeasti, mihin työtilaisuuteen kannattaa tarttua.

teksti Heidi Hänninen kuvat Vesa Tyni meikki ja kampaus Neea Kuurne kuvauspaikka Hotel Haven

Kun yksi brittipopin tunnetuimmista yhtyeistä, tyttöenergiaa huokuva Spice Girls oli suosionsa huipulla, oli **Krista Siegrids** noin 10-vuotias koululainen Kaskisissa. Spice Girls -asenne iski niin vahvasti nuoreen tyttöön, että vielä 20 vuotta myöhemmin hän uskoo girl poweriin ja tasa-arvoon. Siegrids muistetaan muun muassa Euroviisujen finaalilähetyksestä, jossa hän otti kantaa tasa-arvoisen avioliittolain puolesta suutelemalla 200 miljoonan ihmisen edessä toista naista.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen on Krista Siegridsille sydämen asia.

- Minulle feminismi on esimerkiksi sitä, että samasta työstä pitää saada sama palkka, olit sitten nainen tai mies. Minusta se on itsestään selvä juttu. En ole koskaan ajatellut, että olisin huonompi kuin joku poika tai mies, vaan minun on kasvatettu uskomaan siihen, että olemme kaikki samanarvoisia.

Vaikuttamisen kanavina Siegrids käyttää muun muassa sosiaalista mediaa, jossa hänellä on kymmeniä tuhansia seuraajia.

Opettajasta muusikoksi

Krista Siegridsin kevät on ollut kiireinen. Suurin työrupeama päättyi maaliskuun alussa, kun hän juonsi Uuden musiikin kilpailun (UMK) finaalilähetyksen jo kolmatta kertaa.

- Uuden musiikin kilpailu on minun lempiohjelmani, rakastan sen tekemistä yli kaiken. UMK on Suomessa käytännössä ainoa tv-ohjelma, johon voidaan rakentaa kunnon musiikki- ja tanssishow.

UMK:n lisäksi Siegrids veti kevään ajan **Arja Korisevan** ja **Ali Jahangirin** rinnalla TV5:n *Anna sen soida* -viihdevisailua, jossa julkisjoukkueet kilpailivat musiikkitietoudella. Nyt on oman musiikin aika.

- Olen tehnyt paljon televisiojuttuja, joten tuntuu kivalta mennä studioon ja lavoille tekemään musiikkia, Siegrids toteaa ja lupaa julkaisevansa jossain vaiheessa myös uusia kappaleita.

Krista Siegridsiä ei esiintyjänä pysty sijoittamaan laulajan tai juontajan lokeroon, vaan pikemminkin häntä voisi kutsua viihdyttäjäksi.

- Minusta on kiva tehdä erilaisia asioita. Jos vastaan tulee hauska proggis, olen valmis lähtemään mukaan. Saan paljon energiaa siitä, että voin kokeilla eri juttuja ja lähteä pois omalta mukavuusalueeltani. Elämä on lyhyt, siksi pitää tarttua kaikkeen, mikä kiinnostaa.

Musiikki on kuulunut Krista Siegridsin elämään aina. Lapsuuden kodissa kuunneltiin paljon musiikkia, ja vaarin kanssa laulettiin ja soitettiin pianoa.

Hieman isompana Siegrids lauloi kuorossa sekä Spice Girls -bändissä, joka laati omat koreografiat esityksiin. Tanssiminen sujui helposti, sillä musiikin ohessa hän harrasti telinevoimistelua.

Jo ala-asteella nuori Krista kirjoitti, että hänestä tulee Suomen Euroviisuedustaja. Parikymmentä vuotta myöhemmin haaveesta tuli totta.

Tie viisulavalle ei kuitenkaan ollut aivan suora. Ylioppilaskirjoitusten jälkeen Siegrids aloitti opettajaopinnot Vaasassa. Hän ehti opiskella viisi vuotta ja laatia liki satasivuisen gradun, eikä tutkinnosta uupunut enää kuin loppu työharjoittelu sekä yksi tentti ja kurssi.

- Sain vuonna 2009 musikaaliroolin Helsingistä Svenska Teaternistä ja päätin, että musiikki on minun juttuni. Opinnot saivat jäädä. Tajusin, että elämä on liian lyhyt tuhlattavaksi sellaiseen, mitä en edes halua tehdä.

Musikaaliroolin jälkeen Siegrids on elättänyt itsensä esiintymällä. Vuonna 2011 hän osallistui television Voice of Finland -laulukilpailuun, mutta varsinaisesti ura lähti lentoon vuoden 2013 Euroviisuedustuksesta *Marry me* -kappaleella.

Siegrids myöntää, että laulukilpailut ovat olleet osa uran luomista.

- Voice of Finland oli hyvä ponnistuslauta, josta sain faneja ja kontakteja. Kilpailun jälkeen lähdin esittelemään omaa musiikkiani levy-yhtiöihin, mutta ovet eivät auenneet, koska minun olisi pitänyt tehdä lauluja suomeksi eikä englanniksi. Menin kotiin hetkeksi itkemään, kunnes päätin lähettää oman biisini Uuden musiikin kilpailuun. *Marry me* voitti, rest is history.

- Ruotsin Euroviisukarsintaan eli Melodifestivaleniin lähdin mukaan, jotta uraani etenisi myös Ruotsissa. Ilman kilpailua

AIKAJANA

1985

Syntyi Kaskisissa.

1996

Spice Girls valloitti Kristan maailman.

2001

Voitti suomenruotsalaisten Popstop-laulukilpailun.

2004

Aloitti opinnot Vaasassa.

2009

Muutti Helsinkiin. Päätti satsata musiikkiin.

– Minulle feminismi on esimerkiksi sitä, että samasta työstä pitää saada sama palkka, olit sitten nainen tai mies.

– Elämässä saa aikaan paljon enemmän, kun asennoituu positiivisesti.

minulla tuskin olisi töitä Ruotsissa. Aina ei tarvitse voittoa, jo osallistumalla voi päästä eteenpäin.

Ääri rajoilta eteenpäin

Siegfrids on selvästi tahtonainen, joka on taistellut oman uransa eteen.

- Olen satsannut tähän paljon, eikä aina ole mennyt putkeen. Olen uhrannut myös vapaa-aikaani enkä juurikaan käy ulkona. Tämä on työ, jota täytyy rakastaa, koska siihen kuuluu myös hankalia työaikoja, valvomista, reissaamista, Siegfrids pohtii, mutta ei suostuisi vaihtamaan ammattiaan mistään hinnasta.

Omia rajoja on kuitenkin pitänyt miettiä, varsinkin kun työ on myös harrastus ja intohimo.

- Olen joutunut opettelemaan, että lepo on tärkeää. Lisäksi elämässä pitää olla aikaa perheelle ja ystäville, Siegfrids toteaa ja viittaa viisivuoden jälkeänsä kokemaansa työuupumukseen.

- Kaikki tapahtui nopeasti, ja tein liikaa sellaisia juttuja, joita en olisi halunnut tai jaksanut. Olin koko ajan kipeä, minulla oli kuumetta ja migreeniä. Kroppa yritti sanoa, että olen väsynyt, mutta en kuunnellut. Sitten romahdin.

Siegfrids ei itse ymmärtänyt omaa tilaansa, ennen kuin hänen miehensä huomautti asiasta.

- Mikään ei tuntunut enää kivalta, itkin eikä ollut voimia mihinkään. Silloin tajusin tilanteen. Hain apua ja kävin terapiassa. Oli pakko pysähtyä miettimään, mikä on järkevää.

Toipuminen vei oman aikansa, mutta Siegfrids ei missään vaiheessa lopettanut työn tekemistä kokonaan. Sen sijaan hän vähensi töiden määrää ja opeteli sanomaan ei. Hän alkoi myös keskittyä tekemään enemmän sitä, mikä tuntui itsestä kivalta.

- Ääri rajoilla oleminen on muuttanut minua.

Olen yhä sama ihminen, mutta ajattelen asioista eri tavalla. En enää ikinä halua palata samaan, koska se oli tosi synkkä paikka.

Voimaa positiivisuudesta

Iloa ja energiaa. Näitä sanoja käytetään usein, kun Krista Siegfridsiä kuvaillaan. Laulaja itse myöntää elävänsä positiivisuudesta.

- Huumori on kuulunut perheeseemme aina. Tämä periytyy vaariltani, joka oli maailman positiivisin

mies. Hän kehui meitä lapsenlapsia aina superpaljon ja kannusti kaikessa.

- Myöhemmin olen huomannut, että elämässä saa aikaan paljon enemmän, kun asennoituu positiivisesti. Negatiivinen asenne tappaa kaiken luovuuden.

Osittain kyse on Siegfridsin mukaan myös siitä, että hän haluaa pitää hauskaa - niin töissä kuin vapaa-aikanaan. Siksi hän pyrkii kasaamaan ympärilleen sellaisia ihmisiä, joiden kanssa on mahdollisimman hyvä olla.

- Voin itse päättää, ketkä soittavat bändissäni ja keiden kanssa teen duunia. Totta kai valitsen sellaisia ihmisiä, jotka ovat paitsi hyviä muusikoita myös kivoja tyyppejä. Elämässä tapahtuu joka tapauksessa negatiivisia asioita, ja siksi on hyvä pitää mahdollisimman hauskaa silloin, kun se on mahdollista.

Tämän vuoksi laulaja sanoo nykyisin ottavansa vastaan lähinnä sellaisia työtarjouksia, jotka tuntuvat hyvältä.

- Tiedän heti kropassani, tuntuuko joku ehdotus kivalta vai ei. Monesti teen päätöksen ensimmäisen fiilikseni mukaan, ja olen huomannut, että usein se kantaa. Joskus olen puskenut läpi jotain, joka ei ole tuntunut hyvältä - eikä tuloskaan ole sitten ollut hyvä.

Kahden maan viihdyttäjä

Tällä hetkellä Krista Siegfrids tekee uraa sekä Suomessa että Ruotsissa.

- Minusta on tullut jonkinlainen sekoitus molempia maita. Suomessa minut nähdään ruotsalaisena ja Ruotsissa suomalaisena. Ainakin erotun joukosta.

Ruotsi on Pohjanmaalta kotoisin olevan Siegfridsin äidinkieli, ja hän myöntää puhuneensa suomea heikosti vielä muutama vuosi sitten.

- Kun osallistuin Voice of Finlandiin, en osannut juurikaan suomea, vaikka olin opiskellut sitä koulussa. Jos joku olisi minulle sanonut silloin, että tulen vielä juontamaan Uuden musiikin kilpailun suomeksi, en olisi uskonut. Mutta ihmeitä tapahtuu!

Siegfrids ei koe, että ruotsinkielisyys olisi ollut uran hidaste Suomessa.

- Totta kai minun oli ehkä vähän vaikeampi päästä huipulle, kun en saanut heti sanottua kaikkea sitä, mitä halusin. Silti uskon, että ruotsinkielisyys on ollut minulle hyvä juttu, pikemminkin rikkaus kuin este. □

2013

Edusti Suomea Euroviisuissa. Julkaisi debyyttialbumin.

2016/17

Osallistui Melodifestivaleniin eli Ruotsin Euroviisukarsintaan.

2016

Juonsi Uuden musiikin kilpailun kolmena vuonna peräkkäin (2016/17/18).

2017

Meni naimisiin.

Motiivini

MIKÄ BÄNDI ON VAIKUTTANUT SINUUN ENITEN?

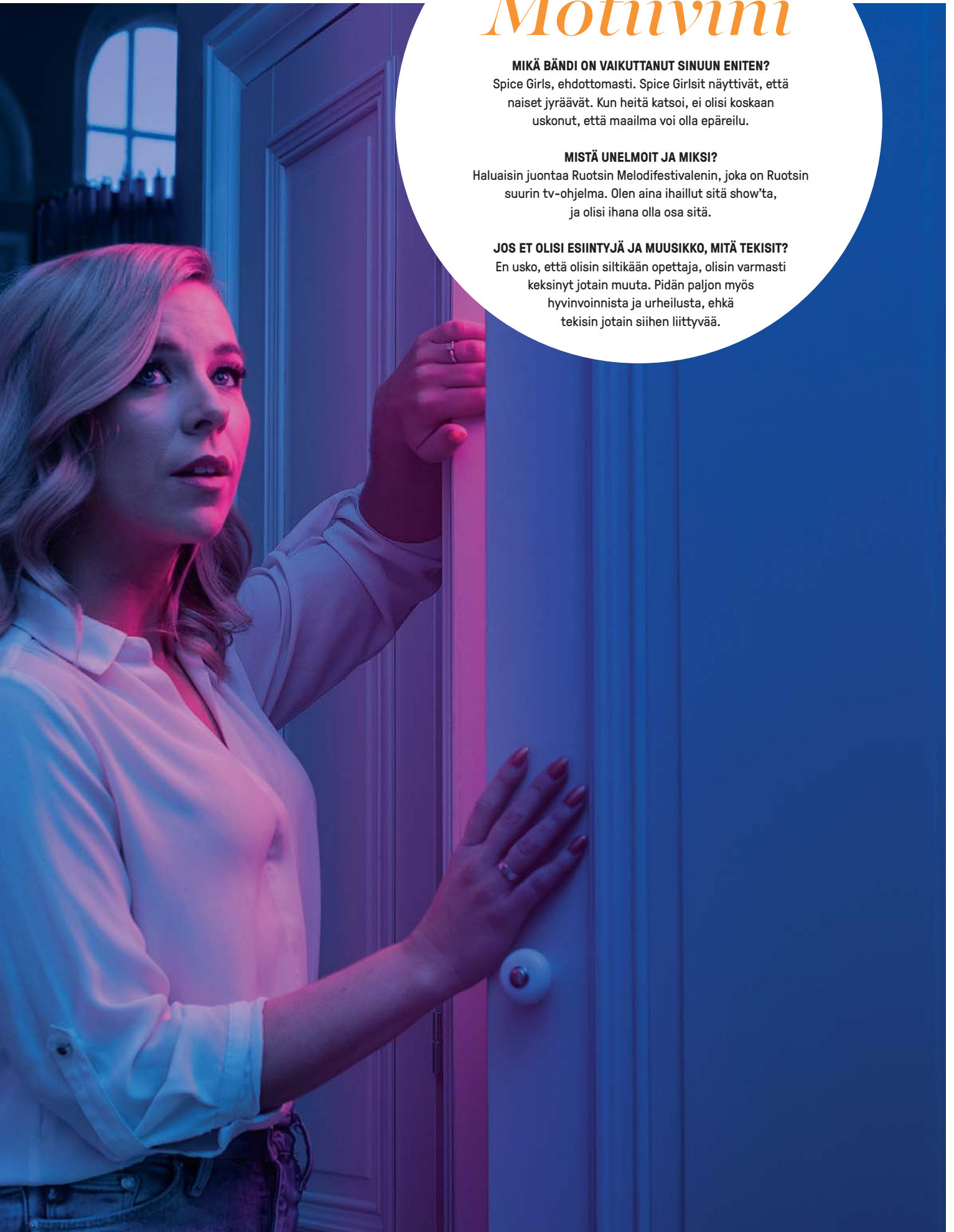
Spice Girls, ehdottomasti. Spice Girlsit näyttivät, että naiset jyräävät. Kun heitä katsoi, ei olisi koskaan uskonut, että maailma voi olla epäreilu.

MISTÄ UNELMOIT JA MIKSI?

Haluaisin juontaa Ruotsin Melodifestivalenin, joka on Ruotsin suurin tv-ohjelma. Olen aina ihailut sitä show'ta, ja olisi ihana olla osa sitä.

JOS ET OLISI ESIINTYJÄ JA MUUSIKKO, MITÄ TEKISIT?

En usko, että olisin siltikään opettaja, olisin varmasti keksinyt jotain muuta. Pidän paljon myös hyvinvoinnista ja urheilusta, ehkä tekisin jotain siihen liittyvää.

Alueelta

Yhdistysten ilmoituksia alueittain. Kokous-, koulutus- ja tapahtumailmoitukset löytyvät myös jhl.fi/tapahtumakalenteri.

Etelä-Suomi

Jokioisten kunta-alan ammattiyhdistys JHL 69

Yhd. kesäpäivä 11.8. klo 12 alkaen Pikku-Liesjärvellä. Saamme vieraiksi alpakkoita klo 12. Tarjoiluna kahvia, makkaraa, lettuja yms. Ilm. pj Tarja Kirkkola-Heleniukselle 0400 937 803.

Itä-Suomi

Jyväskylän julkisten ja hyvinvointialojen ammattilaiset JHL 103

Retki Ähtäriin lauantaina 30.6. Lähtö klo 6 Sonkajärveltä ja klo 6.30 lisälähtö linja-autoasemalta. Näe Pandat ja koe Zoo & Farmi. Hinta sis. matkan ja sisäänpääsyt: jäsen 25 €, avec 50 € ja lapsi 10 €. Varaa paikkasi heti, viim. 15.6. mennessä klo 14–19 välillä 0400 172 416/Elvi. Jäsenkortti mukaan, lisät. yhd. kotisivuilla!

Iisalmen kunnalliset JHL 206

Jäsenristeily 2.9. TallinkSilja Euroopalla Tallinaan. JHL 206 jäsenten hytti-varaukset ja varaukset yhdistyksen järjestämään kuljetukseen oman yhd. kautta 15.6. mennessä 050 5166 651 Sari. Varattu 50 paikkaa. Hinnat ja lisät. iisalmi206.jhlyhdistys.fi.

Kaakkois-Suomi

Etelä-Savon yksityiset JHL 140

Jäsenristeily Tallinaan 8–9.9. Hinta jäsen 50 €, avec 127 €. Hinta sis. kuljetukset ja hotelliyöpyminen aamiaisineen. Sit. ilm. viim.18.6. txt 050 910 7071. Paikkoja varattu 20 kpl.

Pääkaupunkiseutu

Espoon kaupungintyön-tekijät/eläkeläiset JHL 197

Ulkoilu- ja grillauspäivä Vasikkasaarensa. Kokoontuminen Nokkalan venesatamassa klo 9 Nokkalanniemi, 02230 Espoo. Ota mukaan 68+ tai ranneke, (venematka ilmainen). Ilm. 4.6. men-

nessä 0400 668 458 Ritva Hansenille. Kesäteatteriin Mustioon 9.8. Näytelmä-nä on ”Viimeinen Patruuna!” Lähtö klo 8.30 Espoon keskustasta. Mustion linnaan tutustuminen sekä lounas siellä. Hinta jäsen 30 € avec 70 €. Ilm. 15.6 mennessä 0400 668 458 Ritva Hansenille. Maksut 20.6. mennessä tilille FI5657238120055437.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö JHL 015

Kesän aloitus Linnanmäellä 16.6. yhd. jäsenille perheineen a`20€ / 5 lippua perhe. Perhe, varaudu kertomaan jäsennumero ja puhelin numerosi. Liput saa portilla kun Linnanmäen ovet avataan. Ilm. 16.6. mennessä Niina Pahtela 050 467 4494.

Sisä-Suomi

Tampereen yliopistollisen sairaalan JHL 139

Kevätkokouksen jatkokokous 12.6. klo 17 Pyhäjärvenkatu 5 A, kellarikerros. Tampere. Käsitellään tilin-päätös, toiminnantarkastajien lausunto sekä päätetään yhdistyksen hallituksen tili- ja vastuuvapaudesta toimintavuodelle 2017. Lisäksi kerrotaan ajan-kohtaisista asioista. Kahvitarjoilu.

Tampereen kaupungin toimistoalan henkilöstö JHL 249

Perheretki Korkeasaareen 30.6. Korkeasaari on elämyksellinen retkikohde! Voit tarkkailla eläimiä lähes jokaiselta maapallon kolkalta! Retki sisältää linja-automatkan, sisäänpääsyn ja buffetruokailun Korkeasaaren ravintola Pukissa. Lähtö aamulla klo 8 vanhalta kirkolta ja paluu noin klo 18. Hinta osallistuja 15 €, lapset 0–4 vuotiaat ilmaiseksi, viitenumero 2558, sit. ilm. 8.6. mennessä jhl249vapaalla@outlook.com. Maksu yhd. tilille TSOP FI79 5730 0820 5183 36 (muista viitenro) Kuittikopiot osoitteella: palkat1, Sisko Ilkka, Koppari.

Keski-Suomen hyvinvointialojen ammattilaiset JHL 433

Kanavateatterin kantaesitys Taivaan tulet, veren perintö. Tule mukaan nauttimaan heinäkuisesta kesäillasta ja Taivaan Tulista Kuusan Kanavateatteriin 4.7. klo 17. Tarjolla Kanavateatterin lämpimiä munkkeja ja kahvia, väliajalla makkaraa ja mehua. Kesäistä ohjelmaa ja yhteislaulua, teatteriesitys alkaa klo 19. Teatterimatkan hinta yhd. jäsenille 10 €, ei jäsen 25–35 € (riippuen lähtöpaikasta). Ilm. 044 987 2372. Maksu yhd. tilille FI94 52900 24001 5287 ilm. jälkeen. Peruutukset matkatoimiston ehtojen mukaan.

Valtakunnallinen

Porin JHL 027

Tuntipalkkaisten teknisten alojen neuvottelupäivät Porissa, Hotelli Scandic, Itsenäisyydenkatu 41, 28100 Pori. Majoitus on samassa hotellissa. Neuvottelupäivien hinta 1 hh/ 245 €/hlö, 2 hh/ 225 €/hlö. Mikäli on tarvetta lisäyön majoitukseen 7–8.9. hinnat ovat 1 hh/ 80 €/yö, 2 hh/100 €/yö. Hintaan sis. majoitus (aamupaloinen), lounaat ja illallinen ja kokoustilat. Neuvottelupäivien hinta ilman majoitusta on 130 €/hlö. Ilm. 15.6. mennessä seija.palenius@pori.fi. Ilmoittautumisviestissä tulee olla kaikkien osallistujien nimet, ruoka-aineallergiat ja maininta majoituksesta (1 hh vai 2 hh huone) ja huonekaveritoive. Osallistumismaksu suoritetaan 30.6. mennessä tilille Porin JHL ry FI70 4456 0010 1941 33. Ei viitettä, mutta huomautusenttään osallistujien nimet. Peruutukset: neuvottelupäiville osallistumisen peruutus tulee hoitaa viim. 1.8. mennessä.

Varsinais-Suomi

Varsinais-Suomen kunta-alan ammattiyhdistys JHL 287

Ruskamatka Posion Livohkaan 29.8.–2.9. Lähtö 29.8. klo 22 Sauvosta,

josta Launokorven Bussi lähtee jatkaen Turun linja-autoaseman tilausajo-laituriin ja edelleen Mynämäelle, josta suuntaamme 8-tietä pitkin pohjoista kohden. Matkan hinta JHL:n yhd. 287 jäsen 120 € ja ei jäsen 220 €, sis. matkat, majoittuminen puolihoitolla, takkatuvan kahvit, retkipäivien mahdolliset matkat ja eväät. (Meno- ja paluumatkan kahvit ym. eivät kuulu matkan hintaan). Lisät. sekä sit. ilm. 10.6. mennessä Pirjo Vahala puh. 040-7531675 (Mieluimmin iltaisin).

Motiivin aikataulu

Nro	Aineistopäivä	Ilmestyy
6	31.5.	20.6.

kesätauko

7	9.8.	29.8.
8	6.9.	26.9.
9	4.10.	31.10.
10	8.11.	28.11.

Ilmoitusten jättäminen

Yhdistysilmoitukset jätetään osoitteessa www.jhl.fi/toiminta/jarjestotoiminta/yhdistykset/laheta-tapahtuma

Mikäli haluat kokousilmoituksen lehteen, täytä lomakkeen kohta 3, jossa ruksaat kohdan ”Haluan tapahtuman myös Motiivi-lehteen”.

Kelo ajaa eläkeläisten etuja

teksti Ari Tielinen ja Maarit Uusikumpu kuva Matti Piironen

ELÄKELÄISET OVAT VIELÄ varsin hajanainen kansalaisryhmä, mutta myös heillä on aktiivista järjestötoimintaa. He ajavat asioitaan ja pyrkivät vaikuttamaan päättäjiin eläkeläisjärjestöjen avulla. Julkisen alan eläkeläisyhdistysten valtakunnalliseksi keskusjärjestöksi perustettiin Kelo-liitto ry 20 vuotta sitten.

Sillä on kaksi päätehtävää: se valvoo ja ajaa eläkeläisten etuja sekä järjestää aktiviteetteja jäsenille. Kelon jäsenyhdistyksinä on pääosin vanhan

KTV:stä ja nykyisestä JHL:stä eläkkeelle jääneiden jäsenten perustamia ja hoitamia eläkeläisyhdistyksiä Lapista etelärannikolle asti.

Viime maaliskuussa Kelo valitsi uuden puheenjohtajan, ja nuijaa koputtelee nyt emeritus JHL-aktiivi **Tapio Havasto**. Hallituksen jäsenenä vaikuttavat **Hilkka Mattila, Ari Tielinen, Eero Haavisto, Laila Väisänen, Sirkka Härkönen**, uusina **Liisa Hangonmäki, Anna-Maija Mäkupaakkanen, Marja Vedom ja Pirkko Hannula**.

Vaikuttavaa edunvalvontaa

Julkisen alan eläkeläisten vaikutuskanavana toimivat paikalliset ja alueelliset rekisteröidyt tai rekisteröimättömät eläkeläisyhdistykset, jotka ovat jo liittyneet tai liittyvät jäseniksi Kelo-liittoon.

Edunvalvontaa hoidetaan pääasiallisesti kolmella tavalla. Ensimmäinen tapa on päättäjille laaditut omaehtoiset kannanotot. Toinen tapa on antaa lausuntoja viranomaisten, eduskunnan, ministeriöiden ja keskusvirastojen pyynnöstä valmistelussa oleviin asioihin. Kolmas edunvalvontareitti on koko julkisen alan eläkeläisten yhteiset lausunnot valtakunnallisen eläkeläisjärjestön (VENK ry) kautta. Kelo-liitto on VENKin jäsen. Sen muut jäsenjärjestöt ovat Suomen Ruskaliitto ry, Oikeutta Eläkeläisille ry, VR Eläkeläisten Liitto ry, Päälystöliiton evp-yhdistys ry ja Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry.

Matkailua ja yhdessäoloa

Toimintaan pääsee mukaan liittymällä oman paikkakuntansa tai alueensa julkisen alan eläkeläisyhdistykseen. Kelon jäsenenä pääset mukaan myös sen virkistystoimintaan, muun muassa matkoille. Kelon matkailujaosto järjestää edullisia jäsenmatkoja niin kotimaassa kuin ulkomaillekin. Jaosto on järjestänyt teemamatkoja, Baltian bussimatkoja, kylpylämatkoja, historia-kiertoksia ja retken Vanhaan Valamoon.

LUE LISÄÄ keloliitto.fi

Jäsenyksikkö tiedottaa

JHL:n jäsenmaksu

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL:n kokonaisjäsenmaksu on 1,38 % ansiotuloista ennen veroja. Liiton osuus jäsenmaksusta on 1,00 % ja työttömyyskassan 0,38 %. Jäsenmaksun voit maksaa joko valtuutamalla työnantajasi perimään sen suoraan palkasta tai maksamalla sen itse.

Minimijäsenmaksu

Minimijäsenmaksua maksat, jos olet ilman palkkatuloa tai siihen rinnastettavaa tuloa, mutta sinulla ei ole perustetta jäsenmaksuvapautukseen. Minimijäsenmaksu on 8 €/kk ja se maksetaan neljännesvuosittain 24 € kerralla.

Eläkeläisen jäsenmaksu

Eläkeläisten jäsenmaksu on 96 € vuodessa ja se maksetaan yhdessä erässä.

Jäsenmaksuvapautus

Olet oikeutettu jäsenmaksuvapautukseen, jos sinulla ei ole ansio-tuloja ja olet:

- kuntoutusrahalla tai -tuella
- perhevapaalla
- palkattomalla sairauslomalla
- työtön (Kelan työmarkkinatuki tai peruspäiväraha)
- koulutustuella (Kela)
- opiskelemassa
- suorittamassa asevelvollisuutta

Muutokset jäsenyydessä Työpaikan vaihtaminen

Aloittaessasi uudessa työpaikassa, pidä huolta, että jäsenmaksut pysyvät ajan tasalla. Voit tilata esitetyt perintäsopimuksen työnantajaperintää varten (www.jhl.fi) tai pyytää sen jäsenpalvelusta.

Opiskelemassa JHL:n tulkinnan mukaan päätoimisesti

- pääsääntöisesti päivät koulussa
  - oikeus nostaa opintotukea
  - ei oppisopimus- tai monimuoto-opiskelua
  - ei normaalissa päivätyössä
- Ansiotuloista maksetaan vain työttömyyskassan osuus

Eläke

Ilmoita eläkkeelle jäämisestä jäsenpalveluun, sillä JHL ei saa tietoa mistään muualta. Kerro samalla haluatko säilyttää sekä liiton että työttömyyskassan jäsenyyden. Jos sinulle on myönnetty pysyvä täysimääräinen eläke, et voi enää hyödyntää työttömyyskassan palveluita. Tällöin suosittelemme eroamista työttömyyskassasta. Eroilmoituksen voit tehdä jäsenpalveluun sähköpostilla tai muulla kirjallisella ilmoituksella.

Jäsenpalvelu 24h

- Jäsenpalvelu 24h:ssa voit
- maksaa jäsenmaksusi
  - ilmoittaa jäsenmaksuvapaudesta
  - päivittää yhteystietosi
  - hakea liiton koulutuksiin

JHL:n jäsenmaksu vuonna 2018 Kokonaisjäsenmaksuprosentti 1,38 % Jäsenmaksu maksetaan kaikesta ennakonpidätyksen alaisesta ansiotulosta.

Ajankohtaista

Jäsenkortti on myös vakuutus kortti, joka kattaa tapaturma- ja matkustajavakuutuksen. JHL on vakuuttanut jäsenensä Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turvassa.

Lataa itsellesi mobiilijäsenkortti Jäsenpalvelu 24h:sta, jhl.fi/24h.

Valitse "Omat tiedot" ja valikosta "Päivitä yhteystietojasi". Valitse sivun alaosassa jäsenkorttityypiksesi Mobiilijäsenkortti ja tallenna muutos. Saat latauslinkin matkapuhelimeesi viimeistään seuraavan arkipäivän aikana. Tarkistathan samalla, että rekisterissä on matkapuhelinnumerosi, johon latauslinkin voi lähettää.

HALOO

JHL suojaa tietosi

EUROOPAN UNIONIN YLEINEN TIETOSUOJA-ASETUS (GDPR - General Data Protection Regulation) tuli voimaan pari vuotta sitten. Se yhtenäistää EU:n alueella sekä julkisen puolen tietosuojalainsäädännön ja korvaa Suomen henkilötietolain. Sen soveltaminen alkoi tänä vuonna 25. toukokuuta, jonka jälkeen henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava tietosuoja-asetusta. Sitä sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn, kun henkilötiedot muodostavat rekisterin osan. JHL:n jäsenrekisteri muodostaa henkilörekisterin. JHL:ssä on nimetty tietosuojavastaava valvomaan lain noudattamista. JHL:n tietosuojavastaavaksi on nimetty ICT-asiantuntija **Hannu Viljanen**.

HENKILÖREKISTERI JA REKISTERINPITÄJÄ

Henkilörekisterillä tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, eli rekisteröityyn, liittyviä tietoja. Rekisterinpitäjä on organisaatio, joka on perustanut henkilörekisterin omiin tarpeisiinsa. JHL:n jäsenrekisteri on henkilörekisteri, jota liitto ylläpitää jäsenasioiden hoitoa varten. Myös työntekijöistä kerätyt tiedot työpaikoilla muodostavat henkilörekistereitä.

HENKILÖTIEDOT JA ERITYISHERKÄT TIEDOT

Henkilötiedot liittyvät tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, eli rekisteröityyn. Tunnistettavissa oleva henkilö voidaan tunnistaa nimen, henkilönumeron, sijaintitiedon tai jonkun muun tunnusomaisen tekijän perusteella. Erityisen herkien henkilötietojen käsittely, kuten rotu tai etninen alkuperä, terveystiedot, poliittiset mielipiteet ja ammattiin liittyvä jäsenyys, on kiellettyä tietyin poikkeuksin.

TIETOSUOJAVASTAAVA

Organisaation pitää osoittaa, että se noudattaa henkilötietojen käsittelyssä tietosuoja-asetusta. Tietosuojavastaava seuraa käsittelyn lainmukaisuutta, ja hänellä on velvollisuus ilmoittaa tietoturvaloukkauksista ja vuodoista. Hän vastaa tietosuojan suunnittelusta, kehittämisestä ja valvoo sen toteutumista. Hän on valvontaviranomaisen ja rekisteröidyn yhteyslinkki tietojen käsittelyasioissa.

REKISTERÖIDYN OIKEUDET

Tietosuojalainsäädäntö suojaa yksilöä ja hänen henkilötietojaan ei-toivotulta käytöltä sekä hänen oikeuksiaan tietoihinsa. Rekisterinpitäjä voi kerätä vain sellaista tietoa, joka on käyttötarkoituksen mukaan tarpeellista. Tietosuoja-asetuksen tarkoituksena on lisätä henkilötietojen käsittelyn avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Henkilön oikeuksia ovat muun muassa tarkastus-, korjaamis- ja rajoitusoikeus.

Hannu Viljanen
ICT-asiantuntija,
JHL:n tietosuojavastaava

JHL:SSÄ HUOLEHDIMME jäsenten, henkilöstön ja rekisteröityjen yksityisyydestä. Informoimme rekisteröityjä erityisesti tietojen keräämisen yhteydessä ja tietosuojaselosteissa. Huolehdimme henkilötietojen laadusta, oikeellisuudesta ja tietoturvallisuudesta. Toteutamme rekisteröidyn lainmukaiset oikeudet, käsittelemme ja tallennamme vain etukäteen määriteltyjä ja toimintamme kannalta tarpeellisia tietoja. Koulutamme ja ohjeistamme henkilökuntaa tietosuoja-asiossa.

LUE ASIASTA LISÄÄ

tietosuoja.fi/fi/index/euntietosujauudistus.html

Ohjeita koulujen kesäkeskeytyksen ajalle

Kesällä hakemusten määrä kasvaa työttömyyskassassa huomattavasti. Omalta osaltaan käsitte-lyä voi sujuvoittaa, kun varmistaa että hakemus on oikein täytetty ja liitetiedot ovat kunnossa. Erityisesti kannattaa kiinnittää huomiota, että palkkatiedot ovat oikein.

- Ilmoittaudu TE-toimistoon työnhakijaksi heti ensimmäisenä työttömänä päivänä.
  - Päivärahaa maksetaan vain siltä ajalta kun olet työnhakijana.
- Täytä hakemus eWertti Nettikassassa
  - Lähetä hakemus aikaisintaan kahden viikon kuluttua työttömyyden alkamisesta, päättää hakemus sunnuntaihin.
  - Mikäli saat jo soviteltua päivärahaa, täytä hakemus edelleen normaalin hakurytmi mukaisesti kuukausittain, vaikka työntekosi olisi kesällä keskeytyneenä.
  - Jos olet saanut päivärahaa viimeksi vuoden- vaihteessa tai sen jälkeen, voit täyttää muutettavan jatkohakemuksen. Muussa tapauksessa täytä ansiöpäiväraahakemus.
- Liitä mukaan palkkatiedot
  - Vähintään 26 kalenteriviikolta ennen työttömyyttä, jos et ole aiemmin saanut päivärahaa tai työttömyydestä on kulunut yli

26 viikkoa. Jos jaksossa on palkattomia poissaoloja tai alennettua sairasajan palkkaa, lähetä todistus pidemmältä ajalta. Palkkatodistuksen viimeisen päivän ja työttömyyden alkamisen välissä saa olla enintään 30 päivää.

- Jos olet ollut työttömänä edeltävän 26 viikon aikana, lähetä palkkatiedot edellisen ja nykyisen työttömyysjakson väliseltä ajalta.
- Kannattaa pyytää palkkatodistus palkanlaskijalta, jolloin se useimmiten tulee oikealta ajalta. Todistuksessa on myös palkanlaskijan yhteystiedot, ja voimme tarvittaessa pyytää lisäselvitykset suoraan todistuksen kirjoittajalta. Mikäli et hanki palkkatietoja palkanlaskijaltasi, lähetä kaikki palkkalaskelmat tarvittavalta ajalta, ei pelkästään viimeisintä.
- Liitä mukaan muut tarpeelliset selvitykset
  - kopio työsopimuksesta (ellet ole toimittanut jo aiemmin)
  - todistus työnteon ja palkanmaksun keskeytyksen ajankohdasta
  - lomautusilmoitus, jos sinut on lomautettu
  - selvitys vuosiloman ajankohdasta, jos se osuu päivärahan hakujaksolle
  - kopio sosiaalietuuspäätöksestä (esim. lasten kotihoidontuki)

- kopio viimeisimmästä verotuspäätöksestä, jos sinulla on yritystoimintaa
- palkkalaskelma, jos hakujaksolla on työpäiviä

Jos hakemukseesi tarvitaan lisätietoja, yritämme soittaa numerosta 010 190 300. Ellemme tavoita sinua, lähetämme viestin eWertti Nettikassan kautta tai kirjeen.

Voit seurata oman hakemuksesi tilannetta eWertin kautta. Yleisen käsittelytilanteen näet kassan nettisivuilla. Tieto päivittyy sivulle ajantasaaisesti, mutta koska kesällä hakemuksia voi saapua yli tuhat päivässä, käsittelytilanne ei välttämättä vaihdu joka päivä. Hakemukset käsitellään aina saapumisjärjestyksessä, näin varmistamme tasapuolisuuden.

HUOMIOITAVAA AKTIIVIMALLISTA

Kesäkeskeytyksen aikana koulunkäynnin ohjaajat ja -avustajat ovat aktiivimallin seurannan piirissä. Työnteon keskeytysjaksot ovat pääsääntöisesti sen verran lyhyitä, ettei seuranta-jakso (65 päivärahapäivää) ehdi täytyä. Lue lisää aktiivimallista tyottomyyskassa.jhl.fi.

Huom! Puhelinpäivystys toimii ajalla 25.6. – 17.8. arkisin kello 9–11 numerossa 010 190 300.

eWertti Nettikassa on sähköinen asiointipalvelu, jonka kautta voit lähettää hakemukset ja ilmoitukset työttömyyskassaan itsellesi parhaiten sopivana ajankohtana.

Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa
Postiosoite: PL 100, 00531 Helsinki
Sähköposti: tkassa@jhl.fi

eEmeli Puhelinkassa päivystää kellon ympäri numerossa **010 190 300** ja henkilökohtaisesti maanantai-perjantai klo 9–14. eEmelissä saat ohjeita, voit tehdä kokonaan työttömän jatkohakemuksen, sekä tiedustella maksupäivää ja käsittelytilannetta.

(Hinta kiinteästä verkosta soittaessa paikallisverkkomaksu ja matkapuhelinverkosta soittaessa oman operaattorin hinnoittelun mukaan)

Etumies & seitsemän sahaa

Pekka Hartikaisen työ painottuu keväisin puiden hoitoleikkauksiin. Hänellä on käytössään kuusi käsin vedettävää japanilaista erikoissaha ja yksi moottorisaha.

teksti Ulla Puustinen kuva Jukka Koskinen

PEKKA HARTIKAINEN
syntynyt 1957
Helsingissä

KOTIPAIKKA
Hamina

KOULUTUS
ylioppilas 1978,
puutarhuri 1981

TYÖNANTAJA
Haminan kaupunki

AMMATTINIMIKE
etumies

HARRASTUKSET
englanninkielinen
kirjallisuus
laidasta laitaan

2

pomoa

8

työkaveria

3

sometiliä

0

päivää
työttömyys-
kortistossa

1

lapsen-
lapsi

42

kaulus-
paidan
koko

40

vuotta
ammatti-
liitossa

173

senttiä
pitkä

21

kertaa
ulkomailla

– Hyvä saha on terävä
ja ergonominen – ja
Japanissa valmistettu.

LINNATEATTERI KAIVAUTUU LUSIKALLA NAISVANKILAN SYÖVEREIHIN!

DRAMATISOINTI KALLE LAMBERG

OHJAUS HEIDI LINDÉN

LINNANNEIDOT

NAISVANKILAKOMEDIA

ESITYKSET
6.6.–11.8.2018

LINNATEATTERIN KATETULLA
PIHANÄYTTÄMÖLLÄ - LINNANKATU 31

LIPUT 27–37 € (sis. palvelumaksut)

PSST.
MUISTA MYÖS
KANTTIINIMME
MAISTUVAT
PÖPERÖT!

LINNATEATTERI
Fihalla

VARAUKSET JA TIEDUSTELUT 02 232 1215
TAI INFO@LINNATEATTERI.FI WWW.LINNATEATTERI.FI

ticketmaster®
lippupalvelu

0600 10 800
1,98€ / min. + pvm.

Kodin Pellervo on täynnä elämää.

Kodin Pellervo on aktiivisten aikuisten lehti,
lämmihenkinen ja tunteita herättävä
hyöty- ja ajanvietelevä.

39,95 €
6 kk
+ 1,00 €
kk / 0 €
kun tilaat viikon
kuluessa!

TILAAJALAHJAKSI
Tilda-pöytäliina

TILAUSKORTTI

Kyllä! Tilaan Kodin
Pellervon kuudeksi kuukaudeksi,
6 lehteä, (elokuu 2018-tammikuu
2019) ja saan tilaajalahjaksi
Finlaysonin Tilda-pöytä-
liinan.

Kun tilaan **viikon kuluessa**,
saan 1 numeron lisäetuna.
6+1 lehteä (normaalisti
56,65 €) nyt 39,95 €
+ Tilda-pöytäliina.

LISÄETUNA on kesä- heinäkuun
teemanumero
MÖKILLE ja **MATKOILLE** sekä
KESÄN SATOA.

Lisäedun saat vain tilatessasi tällä kuponilla 8.6. mennessä, muutoin
tarjous on voimassa kesäkuun 2018 loppuun. Tarjous on uusille tilaajille
(tilaus on uusi, kun edellinen tilaus on päättynyt vähintään 3 kk sitten).

Tilaus on kesto-tilaus, joka jatkuu 6 kk:n jaksoissa voimassa olevaan normaalihih-
taan (nyt 39,95 €) niin kauan kuin itse haluan. Ensimmäisen tilausjakson makset-
tuan voi koska tahansa katkaista tilauksen tai muuttaa sen määräaikaiseksi.

Tilda-pöytäliinan kukkaköynnökset
tuovat kattaukseen raikkautta ja
kesämuistoja.
Sami Vuillin suunnittelema kuosi.
Koko 145x250 cm, väri valkoinen/
kulta, 100 % puuvilla.

Arvo
43,95 €

etunimi	sukunimi
lähiosoite	
postinumero	postitoimipaikka

PELLERVO
Tunnus 5002840
00003 VASTAUSLAHETYS

PELLERVO-
MEDIA OY
MÄSKÄÄ
POSTI-
MÄSKIIN

Vauvakuume kateissa

Heidi Kajander pitää kiinni mahdollisuudestaan lähteä reissuun silloin, kun huvittaa. Samoin ajattelee yhä useampi aikuinen. Vapaus ja itsenäisyys ajavat lasten hankinnan edelle.

teksti Birgitta Suorsa kuvat Vesa Laitinen

Lasten hankkiminen ei ole käynyt koskaan **Heidi Kajanderin** mielessä. Kun hän piteli vanhemman pikkusiskonsa esikoista sylissään, hän odotti, että sisäinen kello alkaisi tikittää.

- Vauvoista ei ole koskaan tullut sellaista läikähdystä. Olen joskus miettinyt, miltä se tuntuisi, sillä ovathan vauvat hellyttäviä. Minä en vain ole äitityyppiä. Äitini sanoikin, ettei hän ole koskaan odottanut minun hankkivan lapsia.

36-vuotias Kajander muistelee, etteivät nuket tai vauvat kiinnostaneet paljoa lapsenakaan. Silti lasten hoitaminen, vaippojen vaihdot ja yövalvomiset ovat tulleet tutuiksi moneen otteeseen. Kajander auttoi yhden kummilapsensa äitiä tämän vanhemmuuden alkutaipaleella tarjoutumalla säännöllisesti lapsenvahdiksi.

Kajanderin molemmilla siskoilla on lapsia, ja nämä vierailevat tätinsä luona. Kummilapsiakin on jo neljä.

- Nuorin kummilapsista on alle vuoden. Menen mieluumasti kaitsemaan lapsia joksikin aikaa, kunhan sen jälkeen saan palata omaan rauhaan, omaan elämääni. Kun pääsen kotiin, olen hyvin huojentunut.

Puheet synnytystalkoista Kajander kuittaa olankohautuksella.

- Kyllä lapsia maailmassa riittää ilman, että tuon korteni kekoon. Velvoite lasten tekemiseen on väärin. Sen mukaan ihmisten pitäisi unohtaa omat haaveensa ja synnyttää lapsia yhteiskunnan takia.

Vapaus kulkea omia polkujaan

Aiemmin Kajander halusi päästä reissun päälle ulkomaille vaikka heti. Nuoruudessaan hän osti Australiaan vain menolipun. Takaisin hän palasi reilun vuoden kuluttua. Kerran hän otti työvapaata ja teki viiden kuukauden rinkkareissun Latinalaisessa Amerikassa.

Matkakuume on Kajanderin mukaan kuin sisäinen polte. Ulkomailla eläminen ja työskenteleminen houkuttavat. Hän haluaisi päästä siviilikriisinhallinnan tehtäviin. Rikosseuraamuslaitoksen erikoissuunnittelijana työkokemusta olisi, mutta vielä ei ole tärpännyt.

- Lasten hankkiminen ei yksinkertaisesti ole osa minun elämääni. Olen panostanut koulutukseeni ja uraani tosi paljon, matkustellut ja asunut ulkomailla. Tietynlainen mahdollisuus mennä ja tulla, miten haluaa, on hyvin tärkeää. Mahdollisuus lähteä minne vain on aina yhtä vapauttavaa.

Nytkin hän voi lähteä äkkiseltään vaikka Tampereelle konserttiin. Keväästä syksyyn hän kulkee moottoripyörällä. Kotona odottaa lemmikkikani, jonka voi tarvittaessa kiikuttaa ystäville reissun ajaksi.

- Kun muut puhuvat lapsista ja niiden edesottamuksista, minä voin vastavuoeroisesti kertoa ja näyttää kuvia kanista ja moottoripyöräreissuista. Ystäväni iloitsevat edesottamuksistani, Kajander kertoo.

Perheessä ja tuttavapiirissä kukaan ei kummas-tele Kajanderin lapsettomuutta.

- Kavereista yksi ainoa on sanonut kerran, että vielä sinun mielesi muuttuu. Vaan eipä ole muuttunut.

Lapsettomia syyllistetään Suomen huonosta huoltosuhteesta. Omat eläkepäivät eivät Kajanderia huoleta.

- Voin vaikka myydä asuntoni ja viettää mukavat eläkepäivät niillä tuloilla jossain Suomen rajojen ulkopuolella. Kyllä minä aina pärjään, tavalla tai toisella.

Syntyvyyden laskun syyt pimennossa

Vapaaehtoisesti lapsettomien määrä on kasvanut nopeasti. Kymmenen vuotta sitten alle viisi prosenttia lisääntymisikäisistä ilmoitti, ettei halua lapsia lainkaan. Tänä keväänä Väestöliiton selvityksessä samaa mieltä oli 11,2 prosenttia naisista ja miehistä hieman useampi.

Väitöskirjatutkija **Outi Alakärppä** Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitokselta tutkii henkilö- ja ryhmähaastatteluilla 18-27-vuotiaiden naisten toiveita ja odotuksia perheen perustamisesta sekä työn ja perheen yhteensovittamisesta. Osa vastaajista ei halua lainkaan lapsia.

- Usein syyt ovat ideologiset, esimerkiksi ilmastonmuutos ja väestökehitys. Heille adoptio olisi mieluisampi ratkaisu kuin oma biologinen lapsi.

HEIDI KAJANDER kaitsee
mieluusti muiden lapsia
jonkin aikaa, kunhan saa
sen jälkeen palata omaan
rauhaansa.

– Kyllä lapsia maailmassa riittää ilman, että tuon korteni kekkoon.

Osa sanoo suoraan, etteivät he halua vanhemmiksi itsekkäistä syistä.

– Joillekin oma ura on lapsia tärkeämpi, mutta toisaalta pelätään vanhemmuuteen liittyvää vastuuta. ”En halua uhrata kaikkea sille, että olen äiti”, Alakärppä siteeraa.

Lapsiperhe-elämä tuntuu osalle naisista vieraalta, sillä siitä ei välttämättä ole kokemusta. Alakärppän mukaan henkilökohtaiset kokemukset vaikuttavat muutoinkin merkittävästi perheen perustamiseen.

– Jos on kokenut lapsuudessaan turvattomuutta tai osattomuutta, vastaavaa ei haluta mahdollisella omalle lapselle. Helpommaksi koetaan lapsettomuus. Jos elämässä on paljon epävarmuustekijöitä, lastenhankintaa ei mietitä edes tulevaisuuden vaihtoehtona.

Suurin osa vastaajista haluaa lapsia jossain vaiheessa, viimeistään 30 vuoden iässä.

– Vaikka perheen perustaminen nähdään myönteiseksi asiaksi, keskusteluista käy ilmi, että epävarmuustekijöitä on paljon. Äitiys nähdään vaativana ja jopa pelottavana asiana.

Väestöliiton tutkija **Venla Berg** kertoo, että syntyvyys on ollut laskussa kaikissa Pohjoismaissa 2010-luvulla. Ilmiötä selittää jonkin verran vuonna 2008 alkanut taloustaantuma. Se ei selitä ilmiötä kokonaan, sillä syntyvyys on laskenut myös maissa, joissa taantuma ei ollut kovin syvä.

– Esimerkiksi Norjassa taloustilanne on ollut koko ajan verrattain hyvä, mutta sielläkin syntyvyys laskee.

On vielä epäselvää, mitkä muut tekijät heikentävät syntyvyyttä.

– Yhdeksi tekijäksi on arveltu mobiililaitteiden leistymistä. Asia olisi hyvä tutkia, Berg sanoo.

Elämäntyylistä ei haluta luopua

Kun ihmisiltä kysyttiin syitä lapsettomuuteen, tärkeimmäksi nousivat elämäntyyliin liittyvät syyt, käy ilmi vuoden 2018 perhebarometrin aineistosta. Berg muistuttaa, että viisi vuotta sitten tärkein syy lastenhankinnan lykkäämiseen oli oikean kumppanin puuttuminen. Sen jälkeen tulivat yhdenvertaisina oma talous- ja työllisyystilanne sekä elämäntyyli.

– Nyt naisilla kärjessä ovat halu tehdä muita minua kiinnostavia asioita, halu keskittyä ensimurraan ja se, ettei haluta luopua nykyisestä elämäntyylistä.

Miehillä yksi kärkisyistä lastenhankinnan lykkäämiseen on edelleen sopivan kumppanin puute. Huomattavaa on, että tuoreen tutkimuksen mukaan hyvätuloiset miehet ovat suunnitelleet lapsia harvemmin kuin pienituloiset miehet. Ylemmistä toimihenkilömiehistä 30 prosenttia aikoi hankkia ensimmäisen tai toisen lapsen lähiaikoina tai tulevaisuudessa. Työntekijämiehistä vastaava aie oli liki 45 prosentilla.

– Tämä on yllättävää, sillä nimenomaan suurempituloiset miehet ovat tilastojen mukaan saaneet enemmän lapsia kuin pienituloiset.

Tutkimuksen mukaan lasta yrittävät tällä hetkellä todennäköisemmin työlliset, parempi-

tuloiset ja korkeammin koulutetut. Naisilla lapsentekoaikkeitä lisää hyvä sosioekonominen asema.

Tosin monet korkeasti koulutetut naiset ovat huolissaan siitä, kuinka pystyvät yhdistämään uran ja perheen.

Parhaassa iässä puuttuu uskallusta

Sekä miesten että naisten ihanteena on edelleen, että lapset hankitaan vasta, kun koulutus, vakituinen työpaikka, asunto ja muut edellytykset ovat kunnossa. Tämä kertoo Bergin mukaan vastuullisuudesta. Kesken koulutuksen tai työuran alussa lapsia ei uskalleta hankkia.

Etenkin naisilla oma taloustilanne ja työllisyystilanne vaikuttavat lastentekoaikkeisiin. Lapsia ei haluta, jos tulot ovat epävarmat. Vasta, kun vakituinen työpaikka on ollut muutaman vuoden, ajatukset kääntyvät lastenhankintaan.

– Koskaan ei tunnu olevan oikea aika lastenhankintaan. Kun lastentekoa siirretään eteenpäin, hedelmällisyys vähenee. Moni ei saa toivomaansa lapsilukua täyteen.

Nykyisin äidiksi tullaan ensimmäisen kerran keskimäärin 29,3-vuotiaana ja isäksi 31,2-vuotiaana. THL kertoo, että 13 prosenttia ensisynnyttäjäistä oli yli 35-vuotiaita vuonna 2015. Hedelmöityshoitoihin turvautui samaan aikaan 14 000 aikuista. Biologisesti sekä miesten että naisten paras hedelmällisyysikä on 20-24 vuotta.

– Vaikka yhteiskunta on muuttunut, ihmisen biologia ei, Berg sanoo.

Maahanmuutto helpottaa huoltosuhdetta

Syntyvyys on laskenut Suomessa seitsemän vuotta peräkkäin. Viime vuonna syntyi naista kohden vähemmän lapsia kuin koskaan tilastohistorian aikana.

Kokonaishedelmällisyys oli 1,49 lasta naista kohti. Edellisen kerran syntyvyys oli miltei yhtä alhaalla 1973.

– Kokonaishedelmällisyys oli tuolloin 1,50 lasta naista kohden. Koska synnytyksiä olivat vielä suuret ikäluokat, lapsia syntyi. Nyt synnytyksiä olevia naisia on huomattavasti vähemmän, Berg korostaa.

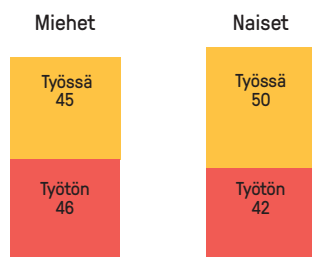
Syntyvyys olisi vielä matalampi ilman maahanmuuttoa. Ensimmäisessä maahanmuuttajapolvessa tehdään lapsia yleensä entisen kotimaan tapaan, jos siellä on ollut korkea syntyvyys. Toisessa polvessa syntyvyys vähenee.

Tilastokeskuksen mukaan ulkomaalaistaustaisen äidin kokonaishedelmällisyysluku oli toissa vuonna tasan 2. Ulkomaalaistaustaiseksi lasketaan äidit, jotka ovat itse syntyneet ulkomailla ja joiden molemmat tai ainoa vanhempi on syntynyt ulkomailla. Koko väestön hedelmällisyysluku oli 1,6.

Kaikista toissa vuonna syntyneistä lapsista 12 prosenttia syntyi ensimmäisen polven maahanmuuttajaäidille.

Maahanmuutto nostaa tällä hetkellä syntyvyyttä hienoisesti, mutta maahanmuuton vaikutukset huoltosuhteeseen ovat Bergin mukaan monimutkaisia.

LAPSENTEKOAIKEET työmarkkina-aseman mukaan (alle 40-vuotiaat, jotka aikovat tehdä lapsia ja joilla on 0 tai 1 lasta, %)

- Minä en
vain ole
äitityyppiä.

Lapsiluku jää toiveita pienemmäksi

Tilastokeskuksen arvion mukaan väestöllinen huoltosuhte heikkenee siten, että reilun kymmenen vuoden kuluttua, eli vuonna 2032, sataa työkäistä kohden on 70 huollettavaa. Neljä vuotta sitten huollettavien, eli lasten ja/tai vanhusten määrä sataa työkäistä kohti oli 57.

Berg pitää Tilastokeskuksen arviota toiveikkaana, sillä syntyvyys on alentunut 2010-luvulla jyrkemmin kuin ennusteissa.

Lohdullista kuitenkin on, että suurin osa nuorista aikuisista haluaa perheenisäystä jossakin vaiheessa. Useimmat naisista ja miehistä toivovat kahta lasta, mutta 35 prosenttia naisista haluaisi vähintään kolme lasta. Jotta edes nuorten aikuisten toivoma lapsiluku saataisiin täyteen, yhteiskunnan pitää muuttua.

Berg huomauttaa, että Suomessa perhetuet ovat alhaisemmat kuin muissa Pohjoismaissa. Lisäksi korjauksia tarvitaan työelämään.

- Hyväksyttäisiin se, että nuoret saavat lapsia. Kyse-lyissä toivotaan, että työn ja perheen yhteensovittaminen helpottuisi. Meillä perhevapaat ovat jäykemmät kuin muissa Pohjoismaissa. □

Työttömyys haittaa perhesuunnittelua

NUORTEN PERHEEN PERUSTAMISEEN liittyvät odotukset vaihtelevat huomattavasti sen mukaan, onko naisella työpaikka vai ei.

- Taloudella on merkitystä etenkin työttömien naisten odotuksille. He kertovat, että jos heillä olisi vakituinen työ tai talous turvattu, he voisivat ajatella perheen perustamista, väitöskirjatutkija **Outi Alakärppä** Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitokselta sanoo.

Lasten hankintaan liittyy monia epävarmuustekijöitä.

- Työelämän odotukset koetaan kovina. Työelämän hektisyys ja työn vaatimukset nousevat vahvasti esille.

Alakärppän mukaan naiset toivovat työelämältä joustavuutta.

- Naisten mukaan on itsestään selvää, että molemmat vanhemmat kasvattavat lapsia. Siksi perhevapaiden tulisi olla joustavampia. Yhdessä ryhmäkeskustelussa pohdittiin ratkaisuksi lasten saamista jo opiskeluvaiheessa.

TYÖVÄEN MUSIIKITAPAHTUMA VALKEAKOSKELLA 26.-29.7.2018

APULANTA | SUVI TERÄSNISKA | SITKU
HUORA | DUMARI & SPUGET | JUHA TAPIO
JUURAKKO | ELSI SLOAN

TIMO RAUTIAINEN &
NISKALAUKAUS

SCANDINAVIAN
MUSIC GROUP

YOUNGHEARTED

KATTI MATIKAINEN & NAKKIRAKKI

OLAVI UUSIVIRTA | PALEFACE & VÄRTTINÄ

JUKKA TAKALON KAJAKKIORKESTERI

MATTI JA TEPPO | HEVISAURUS

REINO NORDIN | LAURA MOISIO

ISAC ELLIOT | LOS SALSANISMO

MINÄ & NIEMINEN | HAPPORADIO | MATTI

GASELLIT

ALEKSI

AAVA

BAND

MARA

BALLS

JAPI HYÖKYVAARA

PETTERI SARIOLA

Yöyhteislaulut,
työväenlaulujen
juhlaa metsä-
lammen rannalla

HUOM! Julkisten ja hyvinvointi-
alojen liitto JHL:n jäsenten lippu-
alennus 20 € valitusta lipusta.

Alennetut ennakkohinnat 16.7. asti:

JHL Tapahtumارانneke
TO-SU 26.-29.7. 55€

JHL Päiväranneke TO 26.7. 15€

JHL Päiväranneke PE 27.7. 20€

JHL Päiväranneke LA 28.7. 25€

Salsa-
ilheet
OS
SALSANISMO

Duunari
stand up

Metsäkansan
laulu –melodraama
sisällissodasta.
MARTTI SUOSALO ja
LEIF SEGERSTAM

Tampereen Messut
Työhyvinvointi
ammattimessut

11.-13.9.2018

TAMPEREEN MESSU- JA URHEILUKESKUS

Uusia ideoita ja palveluita työssä
jaksamisen ja viihtyvyyden tueksi.

HYVINVOINTI TYÖELÄMÄSSÄ ON KOKO SUOMEN ETU!

Samaan aikaan samassa paikassa myös:

EuroSafety

TRADE FAIR • TAMPERE • FINLAND

2018 TAMPEREEN MESSUT 11.-13.9.2018

TURVALLISUUS

SAFETY | SECURITY | RESCUE

REKISTERÖIDY MESSUILLE NYT!

www.tyohyvinvointimessut.fi

Valkeakoski www.valmu.com

Kuka on henkilökohtaisen avustajan työnantaja?

Reeta Holmi, avustava lakimies

Eduunvalvontalinja, oikeudelliset asiat
reeta.holmi@jhl.fi

Henkilökohtaisen avustajan työnantaja on usein avustettava vammaisen henkilö. Avustajan työsuhteeseen sovelletaan tavallisia työelämän lakeja. Työnantajan tietämys niiden sisällöstä saattaa olla puutteellinen.

VAMMAISPALVELULAIN MUKAINEN henkilökohtainen apu voidaan järjestää vaikeavammaiselle henkilölle ostopalvelumallilla, palvelusetelimallilla tai työnantajamallilla. Moni kunta on käytännössä tarjonnut pelkkää työnantajamallia, joka on kunnalle vaihtoehtoista halvin ja aiheuttaa vähiten vastuuta.

Työnantajamallissa vaikeavammaisen henkilö toimii henkilökohtaisen avustajan työnantajana ja kunta korvaa työnantajalle avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kulut. Tällöin vammaista henkilöä koskevat kaikki tavalliset työnantajaa koskevat velvoitteet, jotka perustuvat esimerkiksi työsuopimuslakiin, työaikalakiin ja työturvallisuuslakiin.

Työnantajavelvoitteiden noudattaminen vaatii perehtymistä, ja työnantaja vastaa itse muun muassa laittomasta työsuhteen päättämisestä syntyvistä kuluista. Oikeudenkäynneissä työnantajat ovatkin esittäneet väitteitä, että kunta olisi henkilökohtaisen avustajan työnantaja, mutta nämä väitteet eivät ole menestyneet.

Nyt luonnosvaiheessa olevaan uuteen vammaispalvelulakiin ollaan selvyden vuoksi kirjoittamassa, että henkilökohtaisen avustajan työsuhteessa noudatetaan työsuopimuslakia, sillä jopa sen soveltamisesta työsuhteeseen on ollut epäselvyyttä. Työnantajamallin aiheuttamien ongelmien

takia uuden vammaispalvelulain on tarkoitus lisätä muiden järjestämistapojen käyttöä.

HENKILÖKOHTAISET AVUSTAJAT muodostavat JHL:n jäsenmäärästä pienen osan, mutta heidän työsuhteisiinsa liittyvät ongelmat työllistävät liittoa paljon. Tähän vaikuttaa varmasti myös luottamusjärjestelmän puuttuminen, mikä puolestaan johtuu työntekijöiden vähäisestä määrästä työpaikoittain.

Alan työehtosopimuskin on verrattain uusi, ja siihen tuli paljon muutoksia viime neuvottelukierroksella. Työehtosopimus ei ole vielä yleissitova, joten sitä sovelletaan vain niissä työsuhteissa, joissa työnantaja on järjestäytynyt Heta-liittoon. Muussa tapauksessa kunta palvelun rahoittajana käytännössä pitkälti määrittää muun muassa työntekijälle maksettavan palkan suuruuden, vaikka kunta ei työsuhteen osapuoli olekaan.

Työsuhde on aina luottamussuhde, ja luottamuksen menettäminen voi oikeuttaa työsuhteen päättämisen. Henkilökohtaisen avun erityisen henkilökohtainen luonne voi vaikuttaa irtisanomisperusteen kokonaisarviointiin henkilöperusteisessa irtisanomisessa, mutta työsuopimuslain mukaan irtisanominen edellyttää aina asiallista ja painavaa syytä.

Kokonaisarvioinnissa voidaan ottaa huomioon työntekijän velvoitteiden vastaisen käyttäytymisen laatu ja vakavuus, työntekijän asema ja se, miten hän suhtautuu tekoonsa, työn luonne, työn teettämiseen liittyvät erityispiirteet ja työnantajan asema.

TYÖN LUONNE EI VAIKUTA työsuopimuslain mukaiseen irtisanomismenettelyyn. Työntekijälle täytyy lähtökohtaisesti antaa ensin varoitus ja sen jälkeen mahdollisuus korjata menettelynsä. Työntekijä voidaan irtisanoa ilman varoitusta, jos irtisanomisen perusteena on niin vakava työsuhteeseen liittyvä rikkomus, että työnantajalta ei voida kohdella edellyttää työsuhteen jatkamista.

Ennen irtisanomista työntekijää on kuultava, ja kuulemistilaisuudessa työntekijällä on oikeus käyttää avustajaa. Työsuopimuksen purkaminen edellyttää erittäin painavaa syytä, eli työntekijän on oltava rikkonut tai laiminlyönyt olennaisia velvoitteitaan vakavasti. Näin ollen henkilökohtaisen avustajan työnantaja ei voi laillisesti irtisanoa muulla kuin asiallisella ja painavalla syyllä, irtisanomista täytyy yleensä edeltää varoitus ja työntekijää on kuultava ennen irtisanomista. Työsuopimuksen päättäminen ei siis ole sellainen asia, jonka voisi esimerkiksi ilmoittaa työntekijälle tekstiviestillä, kun hänen työpanostaan ei enää kaippaa. □

Kysy!

Askarruttaako mieltäsi jokin työelämään liittyvä kysymys? Lähetä se osoitteeseen motiivi-lehti@jhl.fi. Välitämme sen eteenpäin.

Lue lisää henkilökohtaisista avustajista

henkilohtaistetavustajat.fi

På svenska

Läs lagkolumnen på motiv.fi fr.o.m. 1.6.

Motiv

BESKRIV DIN YRKESBANA!

Jag är både sömmerska och barnskötare till utbildningen. De senaste 20 åren har jag jobbat inom dagvården, men när mina barn var små skötte jag dem hemma.

VAD GER DIG KRAFT I VARDAGEN?

Mitt torp och min trädgård samt att tillbringa tid med barnbarnet.

VAD ÄR DIN BÄSTA EGENSKAP!

Jag är kreativ och har bra fantasi.

Pippi på blommor

text Marina Wiik foto Teemu Hujanen

JAG VÄXTE UPP på landet och har alltid haft mer eller mindre jord under naglarna. De senaste 20 åren har mitt odlingsintresse ändå eskalerat. Under vintern drömmer jag om att sticka fingrarna i myllan och senast i januari sår jag nya frön. Jag driver upp cirka 500 blomplantor per säsong. Under våren fyller krukor och burkar med spirande grönska nästan alla lediga ytor i huset. Förra året köpte jag dessutom ett torp där jag kan leva ut min odlardröm för fullt.

Jag skolar om plantorna i april och lägger ut dem på trappan under dagarna för att de ska få sol. Det är en utmaning att orka vänta på frilandsplanteringen tills nattfrosten gett vika. Speciellt i fjol var det tålmodsprövande att odla, eftersom sommaren var sen och kall. Säsongen börjar med penséer och avslutas med astrar. Min favoritblomma är dubbelpetunia, utan den blir det ingen sommar.

BLOMMOR FÅR MIG att må bra. Jag älskar deras skönhet och tycker om att följa med hur plantorna växer och ändras från dag till dag. Det är faktiskt lite som att följa med barnens utveckling på dagis. Dagismentaliteten märks också i att jag inte har hjärta att kasta bort en endaste planta. Alla ska få vara med, oberoende hur skrangliga eller nödvuxna de är.

För att lyckas med blommor är det viktigt med bra mylla, en lämplig mängd vatten och rätt växtplats. Jag behandlar varje telning med omsorg och brukar smeka dem och prata med dem. När jag vattnar duger det inte med en vattenslang eller tioliters vattendunk. För att hinna se varje blomma, använder jag en enliters kanna.

Jag får många positiva reaktioner på min trädgård. Familjen är däremot inte så förtjust, eftersom barnen och sambon blir tvungna att vattna blommorna om jag inte är hemma. Jag sätter ner åtskilliga timmar och hundralappar på min hobby. Mellan odlingssäsongerna sticker jag sockor, ungefär 100 par per vinter. Jag är en allt eller inget-människa, vad det än gäller. □

LENA HOLMQVIST
född 1971

HEMORT
Purmo

FAMILJ
sambo och fyra barn, ett barnbarn

JOBB
barnskötare på daghemmet Lilla My i Kronoby

HOBBYER
stickning, att skapa sagolådor

Perhevapaat uuteen syyniin

Palkansaajakeskusjärjestöt sekä lukuisat lapsi- ja perhejärjestöt vaativat perhevapaamallin uudistamista seuraavalla hallituskaudella.

Perhevapaaudistus tulee toteuttaa seuraavan hallituskauden aikana ja kirjata osaksi hallitusohjelmaa. Siihen tulee myös varata riittävät resurssit.

Hallitus päätti perhevapaiden kehittämisestä alunperin jo viime vuoden kehysriehessä. Pitkälle valmisteltu uudistus kariutui aiemmin tänä vuonna, koska hanketta pidettiin liian kalliina.

Järjestöt toteavat yhteisessä kannanotossaan, että perhevapaita on uudistettava niin, että tasavertainen mahdollisuus perhevapaalle jäämiseen taataan molemmille vanhemmille.

Nykyinen perhevapaamalli tukee äitien pidempää poissaoloa työelämästä, sillä esimerkiksi äitiys- ja vanhempainvapaa on sidottu pidettäväksi yhtenäisenä jaksona.

Järjestöjen mielestä Suomeen tarvitaan uudistus, joka helpottaa työn ja perheen yhdistämistä.

Perheiden erilaiset tarpeet tulee olla uudistuksen lähtökohdana ja mallin pitää joustaa erilaisten perhetilanteiden mukaan oli kyseessä ydinperhe, yhden vanhemman perhe, monikko- tai sateenkaariperhe.

Varhaiskasvatuksen kehittäminen on tärkeä osa perheen ja työn yhteensovittamista.

Kesä ja kärpäset – ja kesätyöt

Kesäduunari-info on jälleen avoinna ja tarjoaa apua ja neuvoja kesätyöntekijöille arkipäivisin kello 9-15 numerossa 0800 179 279. Puhelu on soittajalle maksuton.

Voit kysellä infosta kaikesta mikä liittyy työsuhteeseesi: työsopimuksen tekemisestä, palkkauksesta, työajoista, lomakorvauksesta ja muista askarruttavista asioista. Voit esittää kysymyksiä myös nettilomakkeen kautta.

Ongelmatilanteissa voit tuki aina ottaa yhteyttä myös työkavereihisi, työpaikkasi luottamusmieheen, työsuojeluvaltuutettuun tai ammattiliittoon.

Kesäduunari-infon tarjoavat ammattiliittoa edustavat palkansaajien keskusjärjestöt SAK, Akava ja STTK. Info on avoinna 31. elokuuta saakka.

17 v.

Vuodesta 2017 alkaen työeläkettä karttuu jo 17 vuotta täyttäneillä. Tarkista siis, että työnantajasi on pidättänyt palkasta eläkevakuutusmaksut, sillä kaikesta työstä kertyy eläkettä!

Job Shadow Day - tutustu työhön

JOB SHADOW DAY on yhteiseurooppalainen kampanjapäivä henkilöille, joiden elämäntilanne, sairaus tai vamma vaikeuttavat työllistymistä.

Työn seuraajalla on yhden ”varjostuspäivän” ajan mahdollisuus tutustua työhön ja työntekijään itseään kiinnostavassa ja valitsemassaan kohteessa.

Työnseurantapäivä ei ole työnhakua, vaan se rakentuu vapaaehtoiseen yhteistyöhön, jonka tarkoituksena on tuoda esille henkilön osaamista ja motivaatiota.

- Meillä Ilomantsissa päivä on poikunut sekä avotyö- että työkoelusuopimuksen, kertoo ohjaaja ja hankkeen alueellinen koordinaattori **Satu Ikonen** iloiten.

Tänä vuonna Job Shadow Day toteutui Suomessa viidennen kerran, huhtikuun lopulla. Tapahtuma järjestetään alueittain ja esimerkiksi pelkästään Ilomantsissa työhön pääsi tutustumaan 22 kiinnostunutta.

- Meillä toista kertaa järjestettyyn varjoilupäivään oli ilmoittautunut työpaikkoja hienosti laidasta laitaan.

Ikonen kertoo, että mukana oli esimerkiksi kunta, palolaitos, rajavartiosto, kauppoja, matkailuyrityksiä ja ravintoloita.

kuva Marko Tuovinen

Jari Hirvonen oli valinnut kohteekseen Ravintola Mendinin. Työnkuvaan kuului tiskaamista, perunankuorimista ja pöytien siistimistä.

Ainutlaatuinen näköalapaikkakin oli tarjolla. Ilomantsin kunnanjohtaja **Marjut Ahokas** tarjosi mahdollisuuden työnsä seuraamiseen päivän ajan.

KYSY IHMEESSÄ

Saako myös kausityöntekijä kertaerän?

TYÖSKENTELEN kahdeksantoista vuotta kausityöntekijänä kuntasektorilla. Työ kestää touko-syyskuun. Viime vuonna minulta leikattiin kiky-sopimuksen mukaisesti 30 prosenttia lomarahoiosta, samoin käy tänä ja ensi vuonna. Olen oikeutettu tuloksellisuuserään, jolla osa leikkauksesta korvataan ympäri vuoden työskenteleville?

VASTAUS: Kunta- ja valtiosektorilla tuloksellisuuden perustuva kertaerä maksetaan niille, joiden palvelussuhde on voimassa 3.9.-18.11.2019 ja joille maksetaan tuona aikana palkkaa vähintään yhdeltä päivältä. Jakson aikana palvelussuhteessa saa olla enintään seitsemän päivän keskeytys.

Tämän perusteella vain kesäaikaan kausityötä tekevät kunta- ja valtio-sektorin työntekijät eivät saa ensi tammikuussa maksettavaa kertaerää.

Työehtoneuvotteluissa JHL:n tavoitteena oli saada tuloksellisuuserä mahdollisimman monelle liiton jäsenelle. Tarkastelujaksoksi sovittiin KT Kunta-työnantajien ja muiden pääsopijajärjestöjen kanssa syys-, loka- ja marraskuu. Tällä varmistettiin se, että lähes 10 000 lukuvuosien aikana työskentelevää koulunkäynninohjaajaa ja -avustajaa saa tuloksellisuuserän.

Kunnissa ja valtiolla erä on 9,2 prosenttia työntekijän palkasta. Keskimäärin se on hiukan runsas 200 euroa.

Kirkon sopimusallalla tuloksellisuuseriä on kaksi: kesäkuun 2018 palkanmaksun yhteydessä 108 euroa ja kesäkuussa 2019 palkassa 368 euroa.

Tuloksellisuuserät maksetaan yleisen palkkausjärjestelmän piirissä oleville kirkon työntekijöille mutta ei tuntipalkkaisille.

Keva kartoittaa tänä keväänä julkisen alan työoloja. Tulokset tiedossa joulukuussa!

Hyvät kädet hakusessa

Tiedätkö sinä sosiaali- ja terveysalalta, erityisesti vanhuksen parista, henkilön tai yhteisön, joka ansaitsisi Hyvissä käsissä -kunniamaininnan? Ilmianna tämä taho meille!
jhl.fi

JHL chat ja yhteydenotto

JHL-chatissa on käytössä uusi palvelu, JHL yhteydenottolomake. Se näkyy chat-ajan ulkopuolella ma-pe klo 7-21. Pyrimme vastaamaan viimeistään seuraavana arkipäivänä.
jhl.fi

Jäsenetuja myös SAK:n sivuilla

Tiesitkö, että JHL:n omien jäsenetujen lisäksi myös SAK:lla on tarjolla jäsenetuja. Käy vilkaisemassa vaikkapa risteilytarjouksia ja seilaa kesäreissulle Tallinnaan tai Tukholmaan.
sak.fi/ammattiliitot/jasenedut

Kysy ihmeessä

Lähetä kysymyksesi Motiivi-lehdelle osoitteeseen motiivi-lehti@jhl.fi. Välitämme sen eteenpäin aihepiirin asiantuntijalle ja kerromme ratkaisut tällä palstalla.

Teknologi förnyar arbetshälsan

I fortsättningen kombineras resultatet från personalenkäter med hälsouppgifter, kundrespons och sjukfrånvarostatistik.

text Heidi Hänninen foto Robert Kneschke/Shutterstock.com

Grundtanken med arbetshälsa är att en arbetstagare som mår bra i sitt jobb arbetar ivrigt, motiverat och produktivt. Traditionellt har arbetshälsan granskats med hjälp av personalenkäter en gång om året eller vartannat år.

Enkäterna innehåller frågor om bland annat organisationens struktur, ledarskap, stämningen i arbetsgemenskapen, arbetssätt och individens påverkningsmöjligheter. Numera beaktas ofta också individens egen uppfattning om hens välmående på arbetsplatsen.

Enligt **Kirsi Heikkilä-Tammi**, forskningschef för forskningsgruppen för arbetshälsa vid Tammerfors universitet, finns det önskemål om smidigare mätinstrument som komplement till traditionella frågeformulär. Användningen av så kallade pulsenkäter är ändå sparsam.

- I samarbete med Esbo stad har vi utvecklat olika korta enkäter som förmännen kan använda sig av vid behov. Även i Birkala kommun har vi peppat cheferna att se sig själva som utvecklare av arbetshälsa, säger Heikkilä-Tammi.

Storföretag i bräsch

Trots att klassiska personalenkäter också i fortsättningen är viktiga för uppföljningen av arbetshälsa, har större företag redan tagit nästa steg. Till exempel har Terveystalo anställt en dataanalytiker till sin HR-avdelning för att utreda hur personuppgifter kan användas för att utveckla verksamheten.

I praktiken kunde till exempel personalens kunskande granskas genom att kombinera information om grundutbildning och arbetserfarenhet med arbetets produktivitet och kundrespons. Genom en korskörning av uppgifterna kunde olika orsaksamband fås fram. Det menar Terveystalos personalchef Johanna Karppi, som berättade om företags vision i Kauppalehti 18.4.2018.

Många möjligheter

Olika informationshelheter kunde fås fram också om till exempel arbetshälsoenkäter samkördes med övrig relaterad information, såsom statistik över sjukfrånvaro och personalomsättning.

- Möjligheterna är många beroende på vad en vill få fram, påminner Kirsi Heikkilä-Tammi vid Tammerfors universitet.

Ett nytt område inom arbetshälsa är informationsergonomi, som handlar om att använda teknologi på ett sätt som är vettigt både ur individens och organisationens synvinkel.

- Teknologi används ofta på ett belastande sätt. Till exempel svarar arbetstagaren konstant på e-post eller så gör hen flera saker på samma gång. Multitasking är en snabb metod, men slutresultatet är sällan bra, säger Heikkilä-Tammi.

Det är också skäl att se över arbetsgemenskapens arbetssätt. Om nya meddelanden dyker upp i en aldrig sinande ström, kan organisationen komma överens om hur olika kommunikationskanaler ska användas.

Alla ska vara med

Heikkilä-Tammi betonar vikten av att engagera arbetstagarna i utvecklingen och mätningen av arbetshälsa.

- Utvecklingen av arbetshälsa får inte stanna vid att arbetsgemenskapen får ett snabbt sammandrag av mätresultatet. Det räcker inte att ledningen ensam gör upp en arbetshälsoplan, utan analysen av resultatet och verksamhetsplanen bör skapas i samarbete.

Hon rekommenderar att arbetshälsan och arbetsgemenskapen utvecklas lösningsinriktat utan att skuldbelägga någon part. Ifall problemen har sin grund i arbetsplatsens verksamhetspraxis, kan personalen tillsammans fundera över hur saker kunde skötas bättre. Om frågor gällande kunskande dyker upp, finns det skäl att tänka på hur yrkeskunskapen kunde stärkas.

- Det väsentliga är att alla inkluderas, eftersom det motiverar och förankrar åtgärderna. Dessutom är det ett tecken på omsorg om arbetstagarna att behandla ärenden gemensamt.

Ökat välmående på arbetsplatsen gynnar även arbetsgivaren.

- Det handlar om en slags win-win-situation. Då de anställda mår bättre, jobbar de gärna, vilket också gynnar produktiviteten. □

Organisationen bör ha tydliga grundregler för vad exempelvis utbildnings- eller frånvaro-uppgifter får användas till.

Tips för uppföljning av arbetshälsa

1. MATERIALET GÖR INGEN NYTTA I ARKIVEN.

Använd personalenkäternas resultat för att utveckla arbetsgemenskapens välmående. Kom ihåg att engagera personalen och arbeta lösningsinriktat utan att beskylla.

2. KONSTRUERA ENKÄTEN RÄTT.

Fråga t.ex. inte två saker på samma gång, då vet respondenterna inte vad de ska svara på. Om du ställer frågor om arbetsledning, precisera vilken chef på vilken nivå de gäller.

3. UTFÖR INTE PERSONALENKÄTER FÖR OFTA.

Beakta arbetssituationen under verksamhetsåret då du prickar in en enkät. Om undersökningar upprepas för ofta, upplevs de som frustrerande och meningslösa.

4. BEAKTA ETISKA SYNPUNKTER.

Dataskyddslagstiftningen sätter gränser för vilka uppgifter från till exempel arbetshälsövården som kan användas till att utveckla verksamheten.

HÖGT PRIS

782
miljoner euro

ARBETSHÄLSOVÅRDENS KOSTNADER

År 2015 uppgick arbetshälsövårdens total-
kostnader till 782,1 miljoner euro. (FPA)

100–500
euro

TOTALKOSTNAD FÖR SJUKFRÅNVARODAG

En sjukfrånvarodag kostar i snitt arbetsgivaren
100-500 euro. (Kommunsektorns
utvecklingsstiftelse Kaks)

Pannaan kaikki esikouluun

Mikä se esikoulu on? kysyi viisivuotias pikkumies vappuna.
- Siellä opetellaan lukemaan, laske-
maan ja kirjoittamaan.

- Mutta minähän osaan jo ne kaikki.

Taisinpa vastatessani muistella omia kansakoulu-aikojani. Opetushallituksen mukaan esikoulun tehtävänä on ”vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itse-
tuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.”
Kuulostaa viisaalta. Omana kouluajanani oppimisen ilon tappotapoja löytyi monenlaisia, kuten Jaakobin poikien nimien kuulustelut.

Nykylapset saavat siis paremmat oppimisen eväät kuin vanhemmat sukupolvet. Kuitenkin miljoona suomalaista on koulutettava uudelleen seuraavan kymmenen vuoden aikana työelämän murroksen vuoksi. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan teettämän raportin mukaan radikaalit teknologiat ja niiden vaikutuksesta syntyvät uudet ammatit vaativat tätä. Vai miten osaisit olla virtuaaliravintoloitsija, sijaismatkustaja tai onnellisuusoperaattori?

Pakolla ei kukaan opi. Oppimisessa ei ole tärkeintä älykkyys vaan asenne. Jokainen oppii, jos niin haluaa ihan minkäikäisenä vaan. Eräs työnantaja halusi säilyttää työntekijänsä mahdollisimman pitkään työssä. Mukana oli lähes 60-vuotias rouva, jonka mies oli juuri kuollut. Hän oli umpikujassa: he asuivat julkisten kulkuneuvojen ulottumattomissa, joten ajokortittomana rouva ei päässyt työhön eikä mökilleen. Niinpä hän joutui muuttamaan vuokralle työpaikan lähelle. Vahvistimme koulutuksessa erityisesti osanottajien psykologista pääomaa: itseluottamusta, toiveikkuutta, sitkeyttä ja myönteisyyttä. Rouva meni autokouluun, hankki ajokortin ja auton. Vau!

Vaikka asenne onkin ensisijainen, oppimiseen tarvitaan myös perusta: riittävät luku-, matematiikka- ja kirjoittamistaidot. Eräs Esko Valtaojan luentotilaisuuden osanottaja kysyi, miten todistat, että maailmankaikkeus laajenee. Pystyn kyllä sen tekemään, mutta siihen vaaditaan pari päivää liitutaulun edessä ja sinulla pitäisi olla samat matematiikan taidot kuin minulla, Valtaoja vastasi.

Menin viime syksynä valokuvauskurssille. Kun halusin lähinnä tietää, mitä kameralla voi tehdä ja miten, olinkin

keskellä ammattilaisia. He näpsivät otoksia kuvauksia varten pyntätyistä prinsessoista ja miniatyyrihahmoista, jotka oli tilattu mantereen toiselta puolelta. Kiinnostavaa, mutta turhauduin. Olin väärällä kursilla.

Lapsella on vielä palava into saada selvää maailmasta ja opetella uusia taitoja. Kuulen vieläkin korvissani pikkumiehen loputtoman uteliaisuuden: Mummu, ommellaanko? Minä haluan nyt tehdä napinläven ihan itse. Nostan ompelukoneen esille, katson selän takaa ja sieltä kone tikkaa napinläven keltaiselle huovanpalalle.

- Mummu, onhan sinulla varmasti näitä kangaspaloja koko minun elämäni ajaksi? Ehkäpä miljoonan ihmisen koulutuksen tavoite onnistuisikin, jos panisimme kaikki suomalaiset esikouluun oppimaan leikkimistöitä ja itsetunnon vahvistamista. Silloin muukin luistaisi paremmin. □

Marja-Liisa Manka
on työhyvinvoinnin asiantuntija. Hän on työskennellyt Tampereen yliopiston työhyvinvoinnin professorina ja kirjoittanut tietokirjoja.

KUVA Merja Ojala

*Miten osaisit olla
virtuaaliravintoloitsija,
sijaismatkustaja tai
onnellisuusoperaattori?*

I ♥ TEBOIL

KESÄETU*
POLTTOAINEESTA

-2,5_{snt/l}

JÄSENKORTILLASI
1.6.-31.7.2018

* Kesäedun saa bensiinistä ja dieselöljystä Teboil-huoltamoilta ja automaattiasemilta lukuun ottamatta Teboil Express-automaattiasemia. Korotettu etu on voimassa 1.6.-31.7.2018. Etu normaalisti 2,1 snt/l.

Lisätiedot www.teboil.fi/liitto

TEBOIL

huoltaa autoja ja ihmisiä

Järjestöjäsenen henkivakuutus

MAKSAA PARI TÖTTERÖÄ KUUSSA

Tee pieni päätös, jolla voi olla valtava merkitys. Henkivakuutus auttaa säilyttämään perheesi nykyisen elintason, jos toinen jää yksin pitämään huolta kaikesta. Järjestöjäsenenä saat Ifistä vakuutuksen jo muutamalla eurolla kuussa. Jos asia kiinnostaa edes pikkuisen, aloita katsomalla oma hintasi nyt heti.

henkivakuutuskuntoon.fi

*Suomen edullisimman henkivakuutuksen (Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINE:n tekemä hintavertailu 9/2016) järjestöjäsenille myöntää Suomen vanhin henkivakuutusyhtiö, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva.

Tutkitusti
**SUOMEN
EDULLISIN**

010 19 19 19

